

ΣΤΕ 1203/2017 [Κτηματολόγιο και κύρωση δασικών χαρτών]

Περίληψη

Νομίμως καταρχήν, ο νομοθέτης έχει προβλέψει και η Διοίκηση έχει κινήσει τόσο τη διαδικασία του Κτηματολογίου όσο και αυτήν του Δασολογίου (ΣΤΕ 807/2016 επταμ.). Περαιτέρω, όμως, η διαδικασία κατάρτισης των δασικών χαρτών, η οποία, μάλιστα, έχει κινηθεί, κατά βάση, για περιοχές του αστικού, κυρίως, χώρου ήδη από το έτος 2008 (πρόγραμμα Forest Map), δεν έχει προοδεύσει σε σημαντικό βαθμό, αφού ελάχιστες περιοχές μικρής έκτασης (προ-καποδιστριακοί Δήμοι) διαθέτουν κυρωμένους δασικούς χάρτες, η δε κύρωσή τους παραμένει στις περισσότερες περιπτώσεις μερική, διότι εκκρεμεί μεγάλος αριθμός αντιρρήσεων, οι οποίες παρέμειναν ανεξετάστες επί μεγάλο χρονικό διάστημα μετά την άσκησή τους. Αντιθέτως, η διαδικασία κτηματογράφησης έχει προοδεύσει σε σημαντικό βαθμό, όπως προκύπτει τόσο από την έκδοση πράξεων διαπιστωτικών της ενάρξεως λειτουργίας του Κτηματολογίου όσο και από την καταχώρηση των εγγραφτέων δικαιωμάτων σε σημαντικό αριθμό των ως άνω τέως Δήμων. Έτσι, όμως, η πορεία ολοκλήρωσης των δύο διαδικασιών εμφανίζεται να ακολουθεί πρωθύστερη σειρά, με το Κτηματολόγιο να ευρίσκεται εγγύτερα προς την ολοκλήρωση, το γεγονός δε αυτό, αφενός μεν αφήνει χωρίς πλήρη προστασία το δασικό πλούτο της Χώρας, ο οποίος αποτελεί, κατά τα προαναφερόμενα, πολύτιμο περιβαλλοντικό αγαθό, αφετέρου δε, και ιδίως, αποκόπτει από τη δημόσια κτήση δασικού χαρακτήρα εκτάσεις και, μάλιστα, ευρισκόμενες πλησίον αστικών περιοχών, όπως οι επίμαχες, αφού τα εγγραφέντα φερόμενα ως δικαιώματα οποιουδήποτε τρίτου επ' αυτών βαίνουν προς οριστικοποίηση, η δε αμφισβήτησή τους από το Δημόσιο, ακόμη και αν ευδοκιμήσει, θα έχει μόνον ενοχικές συνέπειες. Υπό τα δεδομένα αυτά, και ενόψει όσων έγιναν ανωτέρω δεκτά, η παράλειψη της Διοίκησης να καταρτίσει και οριστικοποιήσει τους δασικούς χάρτες, αφού εξετάσει τις επί μακρόν εκκρεμούσες αντιρρήσεις κατά όσων από αυτούς έχουν αναρτηθεί, μπορεί να επιδράσει επί του κύρους των διαπιστωτικών πράξεων λειτουργίας του Κτηματολογίου και της νομιμότητάς του εν γένει, με σοβαρότατες συνέπειες για την ασφάλεια των συναλλαγών, την ορθολογική οργάνωση και ανάπτυξη της Χώρας και τη δημόσια πίστη. Ενόψει τούτων, το Δικαστήριο, έχοντας τη σχετική δικονομική ευχέρεια (πρβλ. ΣΤΕ 4129/2013), κρίνει ότι πρέπει να αναβάλει εκ νέου την έκδοση οριστικής απόφασης, προκειμένου η Διοίκηση, εντός προθεσμίας έξι μηνών από την προς αυτήν κοινοποίηση της παρούσας απόφασης, να εκθέσει με πληρότητα και σαφήνεια τις απόψεις της επί των εξής ζητημάτων, υποβάλλοντας στο Δικαστήριο και τα αντίστοιχα στοιχεία: α) ποιός είναι ο εκτιμώμενος χρόνος ολοκλήρωσης και κύρωσης των δασικών χαρτών και, περαιτέρω, της κατάρτισης Δασολογίου, ιδίως στις περιοχές που κηρύχθηκαν υπό κτηματογράφηση με την πρώτη προσβαλλόμενη πράξη, αλλά και ευρύτερα, στο

σύνολο του εθνικού χώρου, β) ποιός είναι, κατά τις τεκμηριωμένες βάσει διεξοδικού χρονοδιαγράμματος προβλέψεις της, ο εκτιμώμενος χρόνος ολοκλήρωσης των δασικών χαρτών στις περιοχές, όπου το Κτηματολόγιο έχει ήδη λειτουργήσει σε μη οριστική μορφή και έχουν γίνει οι πρώτες εγγραφές, γ) ποιά μέτρα έχει ήδη λάβει και ποιά προτίθεται να λάβει, προκειμένου οι δασικού χαρακτήρα εκτάσεις, επί των οποίων έχουν εγγραφεί δικαιώματα βάσει δηλώσεων τρίτων, να μην αποσυνδεθούν από τη δημόσια κτήση στις περιοχές που ήδη λειτουργεί σε μη οριστική μορφή Κτηματολόγιο, δ) ποιά μέτρα έχει ήδη λάβει και ποια προτίθεται να λάβει, προκειμένου οι δασικές εκτάσεις που δεν πληρούσαν τις προϋποθέσεις υπαγωγής στη δασική νομοθεσία βάσει των κριθισών ως αντισυνταγματικών (ΣΤΕ 32/2013 Ολομ.) και καταργηθείσων (άρθρο 9 παρ. 1 ν. 3818/2010) διατάξεων του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 3208/2003, να συμπεριληφθούν στους δασικούς χάρτες, τούτο δε, πέραν των γενικού χαρακτήρα εκτιμήσεων που περιέχονται στο προαναφερόμενο 1308/27.10.2016 έγγραφο ε) σε πόσες από τις υπό κτηματογράφηση περιοχές προβλέπει ότι είναι δυνατή η ολοκλήρωση των δασικών χαρτών πριν από τη λειτουργία του Κτηματολογίου, και στ) σε πόσες από τις υπό κτηματογράφηση περιοχές επίκειται η λειτουργία Κτηματολογίου χωρίς να έχουν ολοκληρωθεί και κυρωθεί δασικοί χάρτες.

Πρόεδρος: Αθ. Ράντος

Εισηγητής: Χρ. Ντουχάνης

Βασικές σκέψεις

1. Επειδή, με την 805/2016 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας κρίθηκαν ως συνεκδικαστέες δύο αιτήσεις ακυρώσεως του αιτούντος Δικηγορικού Συλλόγου κατά πράξεων και παραλείψεων, αφενός, των Υπουργών Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, και, αφετέρου, του Οργανισμού Κτηματολογίου και Χαρτογράφησης Ελλάδος (Ο.Κ.Χ.Ε.). Ειδικότερα, με την πρώτη από τις αιτήσεις αυτές, που φέρει ημερομηνία 29.5.2007, ζητείται η ακύρωση: α) της παράλειψης του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων να κινήσει τη διαδικασία κατάρτισης δασικών χαρτών, η οποία συντελέσθηκε, κατά τον αιτούντα, με την άπρακτη παρέλευση της κατ' άρθρο 27 παρ. 7 του ν. 2664/1998 τριακονθήμερης προθεσμίας από τη δημοσίευση της 9400/2007 απόφασης κήρυξης περιοχών υπό κτηματογράφηση και β) της 9400/1.3.2007 (Β' 429) αποφάσεως του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, με την οποία κηρύχθηκαν υπό κτηματογράφηση οι περιοχές που βρίσκονται στους απαριθμούμενους στην απόφαση αυτή 107 Ο.Τ.Α. της χώρας. Με τη δεύτερη, από 30.9.2008, αίτηση ζητείται, καθ' ερμηνεία του

- δικογράφου, η ακύρωση: α) της παράλειψης της Διοίκησης να ολοκληρώσει τη διαδικασία κατάρτισης των δασικών χαρτών, σύμφωνα με το άρθρο 27 παρ. 7 του ν. 2664/1998, η οποία, κατά τον αιτούντα, στοιχειοθετήθηκε με την έκδοση των αμέσως κατωτέρω, β) και γ) προσβαλλόμενων πράξεων του Ο.Κ.Χ.Ε. που επιτρέπουν τη συνέχιση της διαδικασίας της κτηματογράφησης χωρίς να έχουν κυρωθεί οι δασικοί χάρτες, β) της 459/26.5.2008 απόφασης του Δ.Σ. του ν.π.δ.δ. «Οργανισμός Κτηματολογίου και Χαρτογραφίσεων Ελλάδας» (Ο.Κ.Χ.Ε.) περί προσκλήσεως υποβολής δηλώσεων εγγραπτών δικαιωμάτων επί ακινήτων στις περιοχές που κηρύχθηκαν υπό κτηματογράφηση με την προσβαλλόμενη με την πρώτη αίτηση ακυρώσεως 9400/1.3.2007 απόφαση του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., και γ) της 463/3.9.2008 απόφασης του ίδιου ως άνω οργάνου περί παρατάσεως της προθεσμίας υποβολής δηλώσεων των κατοίκων εξωτερικού.
2. Επειδή, όπως κρίθηκε με την προδικαστική απόφαση, οι προσβαλλόμενες πράξεις και παραλείψεις που αφορούν ευθέως την κατάρτιση δασικών χαρτών, συνδέονται αρρήκτως με τη συνταγματική (άρθρα 24 παρ. 1 και 117 παρ. 3 Συντ.) υποχρέωση προστασίας των δασικού χαρακτήρα εκτάσεων της χώρας, υπόκεινται δε στο ένδικο βοήθημα της αιτήσεως ακυρώσεως. Καθόσον, εξάλλου, αφορά τις προσβαλλόμενες πράξεις που αναφέρονται στην κτηματογράφηση περιοχών στερουμένων δασικού χάρτη, η αμφισβήτηση του κύρους τους ανάγεται, ενόψει και των προβαλλομένων λόγων ακυρώσεως, στην απορρέουσα από την υλοποίησή τους διακινδύνευση των εκτάσεων δασικού χαρακτήρα που περιλαμβάνονται στις περιοχές αυτές και, συνεπώς, και οι πράξεις αυτές υπόκεινται σε αίτηση ακυρώσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, η οποία, ενόψει των ανωτέρω, δεν ενέχει αμφισβήτηση ιδιοκτησιακών δικαιωμάτων και υπάγεται στην αρμοδιότητα του Ε΄ Τμήματος.
  3. Επειδή, όπως ομοίως κρίθηκε με την προδικαστική απόφαση, η προσβαλλόμενη παράλειψη, αφενός, να κινηθεί η διαδικασία και, αφετέρου, να ολοκληρωθεί η κατάρτιση των δασικών χαρτών, καταλογίζεται, καθ' ερμηνεία των συνεκδικαζομένων αιτήσεων ακυρώσεως, στη Διοίκηση. Κατά συνέπεια, η ανώνυμη εταιρεία Κτηματολόγιο Α.Ε., ήδη μετονομασθείσα βάσει του άρθρου 1 του ν. 4164/2013 (Α΄ 156), σε «Εθνικό Κτηματολόγιο και Χαρτογράφηση Α.Ε.» (Ε.Κ.Χ.Α. Α.Ε.), η οποία είναι αρμόδια, κατά νόμο, για την κατάρτιση και τήρηση του Εθνικού Κτηματολογίου και η οποία ανέλαβε, δυνάμει του άρθρου 27 του ν. 2664/1998 και των μετέπειτα εκδοθεισών νομοθετικών διατάξεων, την κατάρτιση των δασικών χαρτών στις περιοχές που κηρύσσονται υπό κτηματογράφηση και στερούνται δασικών χαρτών, μη φέρουσα την ιδιότητα του καθ' ού η αίτηση ακυρώσεως, παραδεκτώς παρεμβαίνει υπέρ του κύρους των προσβαλλομένων πράξεων.
  4. Επειδή, με την ως άνω 805/2016 απόφαση του Δικαστηρίου, με οριστικές διατάξεις της οποίας κρίθηκε ότι οι υπό κρίση συνεκδικαζόμενες αιτήσεις

ακυρώσεως ασκούνται με έννομο συμφέρον, εμπροθέσμως και εν γένει παραδεκτώς, αναβλήθηκε η εκδίκαση των αιτήσεων ακυρώσεως, προκειμένου να αποσταλούν από τη Διοίκηση εντός τακτής προθεσμίας τα στοιχεία που θεωρήθηκαν κρίσιμα για τη διάγνωση της υπόθεσης, ήδη δε, μετά την πάροδο της προθεσμίας αυτής και την αποστολή ορισμένων από τα ως άνω στοιχεία, η υπόθεση νομίμως εισάγεται σε δεύτερη συζήτηση.

5. Επειδή, στο άρθρο 24 παρ. 2 του Συντάγματος ορίζεται ότι: «2. Η χωροταξική αναδιάρθρωση της Χώρας, η διαμόρφωση, η ανάπτυξη, η πολεοδόμηση και η επέκταση των πόλεων και των οικιστικών γενικά περιοχών υπάγεται στη ρυθμιστική αρμοδιότητα και τον έλεγχο του Κράτους, με σκοπό να εξυπηρετείται η λειτουργικότητα και η ανάπτυξη των οικισμών και να εξασφαλίζονται οι καλύτεροι δυνατοί όροι διαβίωσης. Οι σχετικές τεχνικές επιλογές και σταθμίσεις γίνονται κατά τους κανόνες της επιστήμης. Η σύνταξη του εθνικού κτηματολογίου συνιστά υποχρέωση του Κράτους». Κατά την έννοια των διατάξεων αυτών, η αναγωγή του εθνικού κτηματολογίου σε συνταγματική υποχρέωση του Κράτους, υπαγορεύεται από την αναγνώρισή του ως αναγκαίου και πρόσφορου μέσου για την επίτευξη πολλαπλών σκοπών δημοσίου συμφέροντος, όπως, είναι, μεταξύ άλλων, η πλήρης καταγραφή, ανάδειξη και αξιοποίηση της δημόσιας περιουσίας και η καταγραφή των δικαιωμάτων της εγγείου ιδιοκτησίας προς διασφάλιση της δημόσιας πίστης και κατοχύρωση της ασφάλειας των συναλλαγών, η ορθολογική οργάνωση και ανάπτυξη της χώρας βάσει αξιόπιστων πληροφοριών ως προς τα γεωχωρικά δεδομένα και τις χρήσεις γης, και ειδικότερα η χάραξη και εφαρμογή πολιτικής γης, αγροτικής πολιτικής, αναπτυξιακού σχεδιασμού σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, σχεδιασμού για την προστασία του περιβάλλοντος, των φυσικών πόρων και των ευαίσθητων οικοσυστημάτων και η συμβολή στην αντικειμενική εκτίμηση των γεωτεμαχίων και οικοδομών (βλ. σχετικώς εισηγητικές εκθέσεις ν. 2308/1995, 2664/1998 και 4164/2013). Προς το σκοπό αυτό, με τους βασικούς νόμους 2308/1995 και 2664/1998 θεσπίσθηκε το νομικό πλαίσιο αφενός της διαδικασίας κτηματογράφησης, κατά τρόπο ώστε να διασφαλίζεται, με τη συλλογή των απαραίτητων στοιχείων, η ακριβής και ασφαλής αποτύπωση της ακίνητης ιδιοκτησίας, χωρίς να κρίνεται το ζήτημα του ιδιοκτήτη ή της φύσης της έκτασης και της χρήσης της (ΣτΕ 3829, 3831, 3832/1997 Ολομ.), και αφετέρου της λειτουργίας του συστήματος του Εθνικού Κτηματολογίου, ως συστήματος νομικών και άλλων πληροφοριών για τα ακίνητα όλης της Επικράτειας. Ειδικότερα, προς υλοποίηση της συνταγματικής αυτής υποχρέωσης τέθηκε σε ισχύ ο ν. 2308/1995 «Κτηματογράφηση για τη δημιουργία Εθνικού Κτηματολογίου - Διαδικασία έως τις πρώτες εγγραφές στα κτηματολογικά βιβλία» (Α' 114), με τον οποίο θεσπίσθηκε η διαδικασία σύνταξης του Εθνικού Κτηματολογίου, που περιλαμβάνει την κτηματογράφηση των ακινήτων και την αναγνώριση των εγγραπτέων στο Κτηματολόγιο δικαιωμάτων. Οι σχετικές αρμοδιότητες

- ανατέθηκαν στον ως άνω (βλ. σκέψη πρώτη) Ο.Κ.Χ.Ε. και την προαναφερόμενη (βλ. σκέψη τρίτη) Κτηματολόγιο Α.Ε. (ήδη ΕΚΧΑ Α.Ε.).
6. Επειδή, με τις διατάξεις του νόμου αυτού εισήχθη ειδική διοικητική διαδικασία κτηματογράφησης για τη δημιουργία Εθνικού Κτηματολογίου, η οποία αρχίζει από την κήρυξη ορισμένης περιοχής υπό κτηματογράφηση με απόφαση του αρμοδίου υπουργού (άρθρο 1) και συνεχίζεται με την έκδοση απόφασης του Ο.Κ.Χ.Ε., με την οποία καλούνται, εντός ορισμένης προθεσμίας, όσοι έχουν εγγραπτό στα κτηματολογικά βιβλία δικαίωμα σε ακίνητα της υπό κτηματογράφηση περιοχής να υποβάλουν σχετικές δηλώσεις (άρθρο 2). Ρυθμίζονται, περαιτέρω, μεταξύ άλλων, οι προϋποθέσεις και η διαδικασία καταχωρίσεως, κατόπιν υποβολής σχετικής δηλώσεως, των εγγραπτέων στο Κτηματολόγιο δικαιωμάτων ιδιοκτησιακής φύσεως, προβλέπεται δε η σύνταξη προσωρινών κτηματολογικών διαγραμμάτων και πινάκων με βάση, μεταξύ άλλων, τα τοπογραφικά υπόβαθρα του Ο.Κ.Χ.Ε., τις κατ' άρθρο 2 δηλώσεις, τους συνυποβαλλόμενους τίτλους, καθώς και τα στοιχεία που συλλέγει ο Ο.Κ.Χ.Ε. από άλλες υπηρεσίες ή με επιτόπια έρευνα ή άλλο τρόπο (άρθρο 3), τα οποία αναρτώνται στο Γραφείο Κτηματογράφησης (άρθρο 4), κατόπιν ελέγχου νομιμότητας των στοιχείων που έχουν συλλεγεί (άρθρο 3α). Στα άρθρα 4, 6, 7 και 8 ρυθμίζονται τα θέματα που σχετίζονται με την ανάρτηση, την υποβολή των αιτήσεων διόρθωσης και των ενστάσεων κατά των προσωρινών πινάκων και την αναμόρφωσή τους, ορίζεται δε στο άρθρο 5 ότι, ένα μήνα μετά την, κατ' άρθρο 4, ημερομηνία έναρξης υπολογισμού της σχετικής προθεσμίας έως τις πρώτες εγγραφές, απαγορεύεται επί ποινή ακυρότητας η σύνταξη συμβολαίων για τη σύσταση, μετάθεση, αλλοίωση ή κατάργηση εγγραπτέων δικαιωμάτων χωρίς την προσκόμιση πιστοποιητικού υποβολής δήλωσης κτηματογράφησης, η συζήτηση υπόθεσης που επισπεύδεται από τον υπόχρεο σε υποβολή δήλωσης, καθώς και η καταχώριση στα βιβλία μεταγραφών και υποθηκών οποιασδήποτε δικαιοπραξίας χωρίς το πιστοποιητικό αυτό. Μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας γίνεται αναμόρφωση των κτηματολογικών διαγραμμάτων και πινάκων, λαμβανομένου υπόψη και κάθε άλλου στοιχείου που έχει, εν τω μεταξύ, συλλεγεί, χωρίς όμως να καταχωρίζονται εγγραπτά δικαιώματα, για τα οποία έχει υποβληθεί εκπρόθεσμη δήλωση, αν συνεπάγονται εκτοπισμό δικαιώματος που είχε περιληφθεί κατά την ανάρτηση (άρθρο 11). Η διαδικασία κηρύσσεται περαιωμένη με διαπιστωτικές πράξεις του ΟΚΧΕ, ακολούθως δε το αρμόδιο κτηματολογικό γραφείο προβαίνει στις πρώτες εγγραφές στα κτηματολογικά βιβλία όλων των ακινήτων της περιοχής που κτηματογραφήθηκε και χορηγεί βεβαιώσεις στους αναγραφόμενους ως δικαιούχους των εγγραπτέων δικαιωμάτων (άρθρο 12). Σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 12 «Οι βεβαιώσεις αυτές, οι οποίες δεν αποτελούν τίτλους των εγγεγραμμένων δικαιωμάτων και δεν δημιουργούν τεκμήριο γι' αυτά, πιστοποιούν, ως προς το ακίνητο στο οποίο αναφέρονται, την πρώτη εγγραφή στα κτηματολογικά βιβλία, την ημερομηνία της πρώτης

αυτής εγγραφής και τα λοιπά ουσιώδη της στοιχεία». Ορίζεται, τέλος [άρθρο 2 παρ. 8, όπως ίσχυε κατά τον χρόνο έκδοσης των προσβαλλόμενων πράξεων, δηλαδή μετά την τροποποίησή του με το άρθρο 1 του ν. 3127/2003 (Α΄ 67) και το άρθρο 1 του ν. 3481/2006 (Α΄ 182)] ότι «Αν δεν υποβληθεί δήλωση, απαγορεύεται η κατάρτιση εμπράγματης δικαιοπραξίας για το δικαίωμα που δεν δηλώθηκε, καθώς επίσης η χορήγηση άδειας οικοδομής στο όνομα εκείνου που παρέλειψε να υποβάλει τη δήλωση ...». Στην εισηγητική έκθεση του ν. 2308/1995 διαλαμβάνεται ότι οι διατάξεις αυτές έχουν διαδικαστικό χαρακτήρα, αποσκοπούν στην ακριβή και ασφαλή αποτύπωση της ακίνητης ιδιοκτησίας και δεν θίγουν τις ουσιαστικού δικαίου διατάξεις που αφορούν στον τρόπο κτήσης των εμπραγμάτων δικαιωμάτων τόσο του Δημοσίου όσο και των ιδιωτών.

7. Επειδή, το Δημόσιο, ως φορέας ιδιοκτησιακών δικαιωμάτων, αρχικώς εξαιρέθηκε από την εφαρμογή βασικών σημείων του συστήματος κτηματογράφησης του ν. 2308/1995. Έτσι, σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 2 του ως άνω ν. 2308/1995, όπως ίσχυε κατά τον χρόνο έκδοσης των προσβαλλόμενων πράξεων, δηλαδή μετά την τροποποίησή του με το άρθρο 1 του ν. 3127/2003 (Α΄ 67) και το άρθρο 1 του ν. 3481/2006 (Α΄ 182), «... 2. Το Δημόσιο δεν υποχρεούται να υποβάλει δήλωση εγγραπτέου δικαιώματος, ούτε αίτηση διόρθωσης ή ένσταση κατά τα άρθρα 6 και 10. Η εταιρεία «Κτηματολόγιο Α.Ε.» παρέχει υποχρεωτικά στην αρμόδια για την υπό κτηματογράφηση περιοχή Κτηματική Υπηρεσία του Δημοσίου, μετά την κατάρτισή τους, αντίγραφα από τους προσωρινούς κτηματολογικούς πίνακες και τα κτηματολογικά διαγράμματα. ...». Ως προς την απαλλαγή του Δημοσίου από την υποχρέωση υποβολής δήλωσης εγγραπτέου δικαιώματος, στην οικεία εισηγητική έκθεση διαλαμβάνεται ότι αυτή εισήχθη λόγω των εγγενών δυσκολιών των αρμοδίων για τα δημόσια κτήματα υπηρεσιών, ώστε να μην βρεθεί το Δημόσιο μπροστά σε ανυπέρβλητες δυσκολίες, καθόσον εκτιμήθηκε ότι η προστασία του θα είναι πληρέστερη όταν το ίδιο εκτιμά κάθε φορά με τις αρμόδιες υπηρεσίες του πότε θα υποβάλει δήλωση και πότε δύναται να ασκήσει ένσταση κατά δηλώσεως ιδιώτη. Μετά την έκδοση, όμως, των προσβαλλομένων πράξεων δημοσιεύθηκε ο ν. 4164/2013 (Α΄ 156), με το άρθρο 3 του οποίου επήλθαν σημαντικές τροποποιήσεις στη διαδικασία κτηματογράφησης με διατάξεις αναδρομικής ισχύος, οι οποίες κατέλαβαν, σύμφωνα με το άρθρο 13 παρ. 2, και τις κηρυχθείσες προ της ισχύος του εκκρεμείς διαδικασίες κτηματογράφησης, όπως η επίμαχη, κατά το μέρος που αφορούσε σε περιοχές όπου οι διαδικασίες δεν είχαν ακόμη ολοκληρωθεί. Ειδικότερα, αντικαταστάθηκε η παρ. 2 του άρθρου 2 του ν. 2308/1995 και προβλέφθηκε ότι το Δημόσιο υποχρεούται, και αυτό, να υποβάλει δήλωση εγγραπτέου δικαιώματος και μπορεί να υποβάλει αίτηση διόρθωσης ή ένστασης για λόγους διασφάλισης και προστασίας των δικαιωμάτων του. Ορίσθηκε, εξ άλλου, ότι, για το σκοπό αυτό και, προδήλως, προκειμένου να

οριοθετηθεί το πεδίο εφαρμογής της δασικής νομοθεσίας, η Ε.Κ.Χ.Α. Α.Ε. παρέχει υποχρεωτικά στην αρμόδια Διεύθυνση Δασών του υπό κτηματογράφηση Ο.Τ.Α. τα όρια των σχεδίων πόλεως, των προϋφιστάμενων του έτους 1923 οικισμών, των οικοδομήσιμων εκτάσεων των οικιστικών περιοχών του ν. 947/1979, των διανομών και αναδασμών, καθώς και τυχόν εγκεκριμένες πολεοδομικές μελέτες και ρυμοτομικά σχέδια, τα οποία λαμβάνει υπόψη της και εφαρμόζει κατά τη διαδικασία κτηματογράφησης. Ορίσθηκε, περαιτέρω, ότι για τη δήλωση επί δασών και δασικών εκτάσεων λαμβάνονται υποχρεωτικά υπόψη από την οικεία Διεύθυνση Δασών τα προαναφερθέντα όρια, αποστέλλονται δε υποχρεωτικά στην αρμόδια Κτηματική Υπηρεσία του Δημοσίου, καθώς και στην αρμόδια Διεύθυνση Δασών, πριν από την ανάρτηση των προσωρινών στοιχείων κτηματογράφησης, τα προσωρινά κτηματολογικά διαγράμματα της ανάρτησης για το σύνολο της υπό κτηματογράφηση περιοχής, καθώς και τα στοιχεία των εγγραφών που αφορούν στα ακίνητα που καταχωρίστηκαν ως ιδιοκτησία του Δημοσίου και ως αγνώστου ιδιοκτήτη. Περαιτέρω, με την τροποποιηθείσα παράγραφο 1 του άρθρου 3 του ν. 2308/1995 προβλέφθηκε ότι για τη σύνταξη των προσωρινών κτηματολογικών διαγραμμάτων και πινάκων τίθενται ενδεικτικώς ως βάση τα τοπογραφικά υπόβαθρα που διαθέτει η Ε.Κ.Χ.Α. Α.Ε., οι δηλώσεις, οι συνυποβαλλόμενοι με αυτές τίτλοι και οι «κυρωμένες» διοικητικές πράξεις, τα στοιχεία που συλλέγει η εταιρεία από άλλες υπηρεσίες και από τους οριοδείκτες ή με επιτόπια έρευνα ή με άλλο τρόπο. Για την υποβολή δηλώσεως εκ μέρους του Δημοσίου ορίσθηκε προθεσμία 6 μηνών και για την υποβολή ενστάσεως 4 μηνών. Τέλος, κατά το άρθρο 2β του ν. 2308/1995, όπως αυτό προστέθηκε με το άρθρο 1 παρ. 7Α του ν. 3481/2006 και τροποποιήθηκε με το άρθρο 3 του ν. 4164/2013: «1. Η εταιρεία «Κτηματολόγιο Α.Ε.» χορηγεί υποχρεωτικά στη Διεύθυνση Δασικών Χαρτών ... πριν την ανάρτηση των προσωρινών στοιχείων της κτηματογράφησης, το αεροφωτογραφικό και χαρτογραφικό υλικό το οποίο έχει στη διάθεσή της, προκειμένου να χρησιμοποιηθεί για την κατάρτιση των δασικών χαρτών, κατά τις ισχύουσες τεχνικές προδιαγραφές. 2. Η εταιρεία «ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ», όπως αυτή μετονομάζεται, αποστέλλει υποχρεωτικά στην αρμόδια Διεύθυνση Δασών της Περιφέρειας στον οικείο νομό, καθώς επίσης στο Τμήμα Τοπογραφίας - Εποικισμού και Αναδασμού της Διεύθυνσης Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής της Περιφέρειας και στην αρμόδια περιφερειακή Υπηρεσία του Υπουργείου Υγείας πριν την ανάρτηση των προσωρινών στοιχείων της κτηματογράφησης, τα προσωρινά κτηματολογικά διαγράμματα της ανάρτησης για το σύνολο της υπό κτηματογράφηση περιοχής, καθώς και τα στοιχεία των εγγραφών του προσωρινού κτηματολογικού πίνακα που αφορούν στα ακίνητα που έχουν καταχωρισθεί ως ιδιοκτησία του Ελληνικού Δημοσίου».

8. Επειδή, περαιτέρω, με τον ν. 2664/1998 περί Εθνικού Κτηματολογίου (Α΄ 275), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο έκδοσης των προσβαλλομένων, δηλαδή μετά την

τροποποίησή του με το άρθρο 2 του ν. 3127/2003, το άρθρο 2 του ν. 3481/2006 και το άρθρο πέμπτο του ν. 3559/2007 (Α' 102), θεσπίσθηκε το νομικό πλαίσιο λειτουργίας του Εθνικού Κτηματολογίου ως ενιαίου συστήματος δημοσιότητας για όλα τα ακίνητα της Επικράτειας. Σύμφωνα με το άρθρο 1 του νόμου αυτού, το Εθνικό Κτηματολόγιο αποτελεί σύστημα οργανωμένων σε κτηματοκεντρική βάση νομικών, τεχνικών και άλλων πρόσθετων πληροφοριών και διέπεται, κατά το άρθρο 2, από τις αρχές της κτηματοκεντρικής οργάνωσης των κτηματολογικών πληροφοριών, την αρχή του ελέγχου της νομιμότητας των τίτλων και λοιπών αναγκαίων στοιχείων για την αποδοχή αίτησης εγγραφής, την αρχή της χρονικής προτεραιότητας των εγγραφών, την αρχή της δημοσιότητας των κτηματολογικών βιβλίων, την αρχή της διασφάλισης της δημόσιας πίστης, ώστε να προστατεύεται κάθε συναλλασσόμενος που στηρίζεται στις κτηματολογικές εγγραφές, και την αρχή της καταλληλότητας του συστήματος, ως δεκτικού καταχώρισης και πρόσθετων πληροφοριών στο μέλλον. Στο Κτηματολόγιο καταχωρίζονται νομικές και τεχνικές πληροφορίες που αποσκοπούν στον ακριβή καθορισμό των ορίων των ακινήτων και τη δημοσιότητα των εγγραπτέων δικαιωμάτων και βαρών, καθώς και πρόσθετες πληροφορίες που αποτελούν μέσο για την επιδίωξη ιδίως σκοπών ορθολογικής οργάνωσης και ανάπτυξης της χώρας, για τον σκοπό δε αυτό κοινοποιείται στο κτηματολογικό γραφείο από κάθε αρμόδια διοικητική ή δικαστική αρχή οποιαδήποτε κανονιστική ή ατομική διοικητική πράξη ή δικαστική απόφαση που ορίζει ή επιφέρει μεταβολή ιδίως στις χρήσεις γης και στους όρους και περιορισμούς δόμησης των ακινήτων (άρθρο 1 παρ. 2). Η έναρξη ισχύος του Κτηματολογίου γίνεται, με απόφαση του Ο.Κ.Χ.Ε., αμέσως μετά την ολοκλήρωση των πρώτων εγγραφών και την τήρηση των απαιτούμενων διατυπώσεων δημοσιότητας (άρθρο 1 παρ. 3). Σύμφωνα με το άρθρο 6, οι πρώτες εγγραφές είναι εκείνες που καταχωρίζονται βάσει μεταφοράς από τους κτηματολογικούς πίνακες της κτηματογράφησης, επ' αυτών δε στηρίζεται κάθε μεταγενέστερη εγγραφή. Βάσει αυτών κάθε ακίνητο απεικονίζεται στα κτηματολογικά διαγράμματα και εμφανίζεται με αποκλειστικό κωδικό αριθμό ως τμήμα εδάφους με τα συστατικά του μέρη, ανεξαρτήτως του χαρακτήρα αυτού ως δασικού, αγροτικού ή αστικού, οικοδομημένου ή μη, δημόσιου ή ιδιωτικού, και της εξυπηρέτησης με αυτό της ιδιωτικής ή της κοινής χρήσης ή της κοινής ωφέλειας (άρθρο 4). Οι πρώτες εγγραφές μπορούν να αμφισβητηθούν ως προς την ακρίβειά τους με αναγνωριστική ή διεκδικητική αγωγή ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων μέσα σε αποκλειστική προθεσμία οκτώ ετών ή δέκα ετών, όταν πρόκειται για το Δημόσιο, η οποία αρχίζει από τη δημοσίευση της κατ' άρθρο 1 παρ. 3 απόφασης του Ο.Κ.Χ.Ε. περί έναρξης λειτουργίας του Κτηματολογίου στη συγκεκριμένη περιοχή (άρθρο 6 παρ. 2). Κατ' εξαίρεση προβλέπεται η δυνατότητα διόρθωσης της αρχικής εγγραφής με απλή αίτηση που υποβάλλεται στον Προϊστάμενο του κτηματολογικού γραφείου, είτε ως

προς πρόδηλα σφάλματα είτε όταν το δικαίωμα που καταχωρίστηκε στην αρχική εγγραφή είχε μεταβιβασθεί, αλλοιωθεί ή καταργηθεί δυνάμει δικαιοπραξίας, διοικητικής πράξης ή δικαστικής απόφασης πριν την ημερομηνία καταχώρησης των πρώτων εγγραφών, είτε όταν υπάρχουν σφάλματα σε γεωμετρικά στοιχεία των κτηματολογικών εγγραφών ή, τέλος, όταν εκδίδεται απόφαση χαρακτηρισμού έκτασης ως δασικής ή μη κατά το άρθρο 14 του ν. 998/1979 σε περιοχές όπου δεν υφίσταται κυρωμένος δασικός χάρτης, σύμφωνα με την ειδική διαδικασία που ορίζεται στα άρθρα 6 παρ. 4, 18, 19 και 20 α. Στο άρθρο 17 ορίζεται ότι σε περίπτωση αμφισβήτησης δικαιώματος που αναγράφεται στα κτηματολογικά φύλλα, η διόρθωση των κτηματολογικών εγγραφών επιτρέπεται μόνο μετά από αμετάκλητη δικαστική απόφαση ύστερα από άσκηση της κατά την παράγραφο 2 του άρθρου 6 (κατά των πρώτων εγγραφών) ή της κατά την παράγραφο 2 του άρθρου 13 (κατά επιγενόμενων εγγραφών) αγωγής. Εξ άλλου, για τις περιπτώσεις όπου η κύρωση δασικών χαρτών ή ο καθορισμός αιγιαλού, παραλίας κ.λπ. γίνεται εντός της προθεσμίας του άρθρου 6 παρ. 2, παρέχεται ειδική εξουσιοδότηση στους Υπουργούς ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., Δικαιοσύνης και Γεωργίας να ρυθμίζουν με κοινή απόφασή τους τις μεταβολές που συνεπάγονται για τις πρώτες εγγραφές η έκδοση των ως άνω διοικητικών πράξεων κατ' εξαίρεση της κοινής διαδικασίας του άρθρου αυτού (άρθρο 6 παρ. 6 και 7). Μετά την παρέλευση της προθεσμίας του άρθρου 6 παρ. 2 οι πρώτες εγγραφές καθίστανται οριστικές και παράγουν αμάχητο τεκμήριο υπέρ των φερόμενων σε αυτές ως δικαιούχων, με συνέπεια να αποκλείεται οποιαδήποτε μεταβολή του περιεχομένου τους. Σε περίπτωση δε ανακριβούς πρώτης εγγραφής, ο πραγματικός δικαιούχος ενοχική μόνο αξίωση έχει κατά του αναγραφόμενου ως δικαιούχου για την απόδοση του πλουτισμού ή αξίωση αποζημίωσης από αδικοπραξία, ενώ αξίωση απόδοσης αυτούσιου του ακινήτου ή αποκατάστασης στην προτέρα κατάσταση είναι δυνατή μόνο υπό προϋποθέσεις και εάν συναινεί ο υπόχρεος, συνιστά δε επιγενόμενη και όχι αρχική εγγραφή (άρθρο 7). Ειδικές διατάξεις ρυθμίζουν τα εγγραπτέα δικαιώματα του Δημοσίου επί ακινήτων εγγεγραμμένων ως «αγνώστου ιδιοκτήτη» (άρθρα 6 παρ. 3 και 9), ενώ στα άρθρα 10 και επ. ρυθμίζεται η διαδικασία και οι συνέπειες των επιγενόμενων εγγραφών και της διόρθωσής τους. Κατά το άρθρο 13 του νόμου αυτού, υπό τον τίτλο «μαχητό τεκμήριο ακρίβειας των κτηματολογικών εγγραφών και δημόσια πίστη», οι εγγραφές στα κτηματολογικά φύλλα τεκμαίρονται ακριβείς, η ανατροπή δε του μαχητού αυτού τεκμηρίου γίνεται με αμετάκλητη δικαστική απόφαση. Εξ άλλου, με τον ν. 4164/2013 τροποποιήθηκαν επιμέρους διατάξεις του ως άνω νόμου, μεταξύ των οποίων και η αποκλειστική προθεσμία οριστικοποίησης των πρώτων εγγραφών, η οποία μειώθηκε για μεν τους ιδιώτες σε πέντε έτη, για δε το Δημόσιο σε επτά. Σύμφωνα με την εισηγητική έκθεση του ν. 2664/1998, ο νόμος αυτός, όπως και ο ν. 2308/1995, δεν θίγουν τις ισχύουσες ουσιαστικού δικαίου διατάξεις που

αφορούν στον τρόπο κτήσης των εμπραγμάτων δικαιωμάτων τόσο του Δημοσίου όσο και των ιδιωτών. Κατά την έκθεση, η σύνταξη του Κτηματολογίου που οδηγεί στις πρώτες εγγραφές στα κτηματολογικά βιβλία έχει διαπιστωτικό και μόνο χαρακτήρα, οδηγεί δηλαδή στη διαπίστωση των υφιστάμενων εγγραπτέων δικαιωμάτων, η μόνη δε ουσιαστικού δικαίου τομή είναι η δημιουργία αμάχητου τεκμηρίου ορθότητας των πρώτων εγγραφών. Η αυτοτελής (με ιδιαίτερο κεφάλαιο άρθρα 6-9) ρύθμιση των πρώτων εγγραφών (σε αντιδιαστολή με τις επιγενόμενες, στις οποίες αφορούν τα άρθρα 10 επ.), οφείλεται στην τεράστια, κατά την έκθεση, σημασία που έχουν οι πρώτες εγγραφές για την ασφαλή λειτουργία του όλου Κτηματολογίου, αφού αυτές αποτελούν τη βάση, επί της οποίας στηρίζεται κάθε επιγενόμενη εγγραφή, η δε ασφάλειά τους είναι, ως εκ τούτου, αναγκαίος όρος για την ομαλή λειτουργία κάθε Κτηματολογίου. Η ασφάλεια αυτή επιτυγχάνεται με τη δημιουργία αμάχητου τεκμηρίου ορθότητας των πρώτων εγγραφών, σε αντίθεση με τις επιγενόμενες της πρώτης εγγραφές που δημιουργούν μαχητό απλώς τεκμήριο ορθότητας, το οποίο προστατεύει τους καλόπιστους συναλλασσόμενους (άρθρα 8 και 13). Έτσι, το αμάχητο τεκμήριο των πρώτων εγγραφών, το οποίο, κατά νομική ακριβολογία, αποτελεί αποσβεστική προθεσμία για την προβολή αξιώσεων εμπραγμάτου δικαίου, μετά την παρέλευση της οποίας ο πραγματικός δικαιούχος δεν μπορεί να το ανατρέψει και έχει ενδεχομένως ενοχικές αξιώσεις απόδοσης του πλουτισμού ή αποζημίωσης, συνιστά τη σταθερή βάση ολόκληρου του οικοδομήματος του Κτηματολογίου. Από τον συνδυασμό, τέλος, των διατάξεων των άρθρων 6 και 7 συνάγεται ότι, πριν από την οριστικοποίηση των πρώτων εγγραφών, η εγγραφή στα βιβλία του Κτηματολογίου έχει διαπιστωτικό απλώς χαρακτήρα και αναστρέψιμα για τον πραγματικό δικαιούχο αποτελέσματα σε περίπτωση μη ορθής εγγραφής, χωρίς να επάγεται οποιαδήποτε ουσιαστικού δικαίου έκπτωση από το δικαίωμά του.

9. Επειδή, στο άρθρο 24 παρ. 1 του Συντάγματος, όπως αυτό αναθεωρήθηκε το έτος 2001, ορίζονται τα εξής : «Η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του Κράτους και δικαίωμα του καθενός. Για τη διαφύλαξή του το Κράτος έχει υποχρέωση να παίρνει ιδιαίτερα προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα στο πλαίσιο της αρχής της αειφορίας. Νόμος ορίζει τα σχετικά με την προστασία των δασών και δασικών εκτάσεων. Η σύνταξη δασολογίου συνιστά υποχρέωση του Κράτους. Απαγορεύεται η μεταβολή του προορισμού των δασών και των δασικών εκτάσεων, εκτός αν προέχει για την Εθνική Οικονομία η αγροτική εκμετάλλευση ή άλλη τους χρήση, που την επιβάλλει το δημόσιο συμφέρον». Από το συνδυασμό των ως άνω διατάξεων με το άρθρου 117 παρ. 3 του Συντάγματος και τις διατάξεις περί κοινοχρήστων πραγμάτων του Αστικού Κώδικα (ιδίως 967 ΑΚ), προκύπτει ότι τα δάση, ως φυσικό κεφάλαιο και κατ' εξοχήν περιβαλλοντικό αγαθό, τελούν σε αυστηρό προστατευτικό καθεστώς, ειδικώς δε τα δημόσια δάση

αποτελούν δημόσια αγαθά και ανήκουν στη δημόσια κτήση είτε ως ιδιόχρηστα είτε ως κοινόχρηστα, όταν είναι ελεύθερη η χρήση τους από το κοινό (ΣΤΕ 805/2016 επταμ., πρβλ. 2959/2006 επταμ., 2855/2003 Ολομ. κ.ά., Α.Π. 1417/2010, 1453/2010). Για την προστασία, εξάλλου, του αγαθού αυτού, ο συνταγματικός νομοθέτης επιβάλλει, κατά την έννοια των ως άνω διατάξεων, στον κοινό νομοθέτη, αλλά και την Διοίκηση, να λαμβάνουν όλα τα πρόσφορα και αναγκαία, προληπτικά ή κατασταλτικά, νομοθετικά, κανονιστικά και ατομικά μέτρα, που να διασφαλίζουν την αποτελεσματική του προστασία και την άενη διατήρησή του, βασική δε συνιστώσα της προστασίας αυτής συνιστά, ήδη κατά ρητή συνταγματική επιταγή, η σύνταξη και τήρηση του Δασολογίου της χώρας, στο οποίο θα αποτυπώνονται κατά τρόπο ακριβή και οριστικό τα δάση και οι δασικές εκτάσεις. Περαιτέρω, σύμφωνα με την ερμηνευτική δήλωση στο άρθρο 24 του Συντάγματος, η οποία προστέθηκε με το από 6.4.2001 Ψήφισμα της Ζ΄ Αναθεωρητικής Βουλής και αποδίδει την, κατά το Σύνταγμα, έννοια της δασικού χαρακτήρα έκτασης, «Ως δάσος ή δασικό οικοσύστημα νοείται το οργανικό σύνολο άγριων φυτών με ξυλώδη κορμό πάνω στην αναγκαία επιφάνεια του εδάφους, τα οποία, μαζί με την εκεί συνυπάρχουσα χλωρίδα και πανίδα, αποτελούν μέσω της αμοιβαίας αλληλεξάρτησης και αλληλεπίδρασής τους, ιδιαίτερη βιοκοινότητα (δασοβιοκοινότητα) και ιδιαίτερο φυσικό περιβάλλον (δασογενές). Δασική έκταση υπάρχει όταν στο παραπάνω σύνολο η άγρια ξυλώδης βλάστηση, υψηλή ή θαμνώδης, είναι αραιά». Τέλος, οι διατάξεις του άρθρου 3 παρ. 3 του ν. 998/1979, όπως η παράγραφος αυτή είχε αντικατασταθεί με το άρθρο 1 παρ. 1 του ν. 3208/2003 (Α΄ 303), οι οποίες τροποποιούσαν τον ορισμό του δάσους, όπως αυτός είχε δοθεί από το ν. 998/1979 υπό το αρχικό του περιεχόμενο, και προέβλεπαν, μεταξύ άλλων, ποσοτικά κριτήρια για την αναγνώριση σε μία έκταση δασικού χαρακτήρα, όπως ελάχιστο εμβαδόν (0,3 εκτάρια) και πυκνότητα (25%), αφενός μεν καταργήθηκαν με το άρθρο 9 παρ. 1 του ν. 3818/2010 (Α΄ 17), αφετέρου δε κρίθηκαν ως μη εναρμονιζόμενες με το συνταγματικό ορισμό του δάσους και, επομένως, αντισυνταγματικές με την 32/2013 απόφαση της Ολομελείας του Συμβουλίου της Επικρατείας κατά το μέρος που επιχειρούσαν, κατά τα προαναφερόμενα, συρρίκνωση των εννοιών του δάσους και της δασικής εκτάσεως.

10. Επειδή, προς εκτέλεση της συνταγματικής αυτής επιταγής, εκδόθηκε αρχικώς ο ν. 248/1976 (Α΄ 6), ο οποίος προέβλεπε για πρώτη φορά την καταγραφή και οριοθεσία των δασικού χαρακτήρα εκτάσεων, την τήρηση φύλλου καταγραφής και μητρώου ιδιοκτησίας τους και τη σύνταξη προσωρινού κτηματικού χάρτη και κτηματολογικού πίνακα, οι οποίοι, κατόπιν εκδικάσεως των υποβαλλομένων αντιρρήσεων από τα πολιτικά δικαστήρια, θα καθίσταντο οριστικοί με απόφαση του Υπουργού Γεωργίας. Κατά τη διαδικασία, όμως, αυτή ο δασικός ή μη χαρακτήρας των εκτάσεων προέβαλλε ως προκριματικό ζήτημα, η σχετική δε κρίση γινόταν μεν από συνεργείο κτηματογράφησης

αποτελούμενο κατά πλειοψηφία από δασολόγους, ήτοι πρόσωπα που είχαν την απαιτούμενη προς τούτο επιστημονική γνώση, χωρίς ωστόσο να προβλέπονται ειδικότερα στοιχεία ληπτέα υπόψη για το σχηματισμό της ανωτέρω κρίσεως, που είχε, μάλιστα, παρεμπίπτοντα χαρακτήρα, ούτε η υποβολή αντιρρήσεων ενώπιον άλλων δασικών διοικητικών αρχών, αλλά ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων. Ενόψει τούτων, η υποχρέωση κατάρτισης δασολογίου, η οποία κατά το χρόνο θέσης σε ισχύ του ν. 248/1976, δεν προβλεπόταν από ρητή συνταγματική διάταξη αλλά συναγόταν ερμηνευτικώς από τις κρίσιμες διατάξεις του Συντάγματος (βλ. ΣτΕ 2818/1997 επταμ.), δεν εκπληρώθηκε, πάντως, με το ν. 248/1976, το προβλεπόμενο, άλλωστε, από το οποίο σύστημα ουδέποτε ολοκληρώθηκε.

11 Επειδή, ακολούθησε ο ν. 998/1979 (Α΄ 289), με τις διατάξεις του οποίου σκοπήθηκε η συνολική ρύθμιση της προστασίας των δασικού χαρακτήρα εκτάσεων, διατηρήθηκε δε παράλληλα η διαδικασία κτηματογράφησης του ν. 248/1976, επί της οποίας επήλθαν ορισμένες τροποποιήσεις. Ειδικότερα, ο νόμος αυτός περιέλαβε ειδικές διατάξεις για τη φωτογράφιση και χαρτογράφηση των δασών και των δασικών εκτάσεων, τη σύνταξη δασικών χαρτών και την κατάρτιση δασολογίου (άρθρα 11 - 13). Με τις ρυθμίσεις του ν. 998/1979, οι οποίες εισήγαγαν περαιτέρω μέτρα προστασίας των δασικού χαρακτήρα περιοχών, πληρέστερα και αποτελεσματικότερα από τα προβλεπόμενα στις διατάξεις του ν. 248/1976, προβλέφθηκε, ειδικότερα, η κατάρτιση δασικών χαρτών από συνεργείο αποτελούμενο επίσης από δασολόγους, ο χαρακτηρισμός της χαρτογραφούμενης έκτασης ως δασικής ή μη βάσει ρητώς αναγραφόμενων στο νόμο αυτό στοιχείων και, επιπροσθέτως, η υποβολή αντιρρήσεων ενώπιον ειδικών δασικών διοικητικών αρχών (Επιτροπών Επιλύσεως Δασικών Αμφισβητήσεων), έτσι ώστε να διασφαλίζεται η δυνατότητα διόρθωσης τυχόν σφαλμάτων. Με τον ίδιο νόμο (άρθρο 14) καταστρώθηκε διαδικασία προσωρινής διοικητικής επίλυσης των αμφισβητήσεων ως προς το δασικό χαρακτήρα εκτάσεως από δασικά διοικητικά όργανα, δηλαδή το δασάρχη και τις προαναφερόμενες επιτροπές, τούτο δε μέχρι τη δημιουργία δασολογίου, καταρτιζομένου βάσει των στοιχείων των δασικών χαρτών. Τέλος, κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 13 παρ. 3 του προαναφερθέντος νόμου, εκδόθηκε το π.δ. 1141/1980 (Α΄ 288), με το οποίο ορίσθηκε η αρμόδια αρχή για τον συντονισμό και την εποπτεία του έργου της φωτογράφισης και χαρτογράφησης των δασών, προβλέφθηκε η στελέχωση των σχετικών συνεργείων και καθορίσθηκαν τα τεχνικά χαρακτηριστικά, επί τη βάσει των οποίων θα διεξαγόταν η αεροφωτογράφιση και η κατάρτιση των δασικών χαρτών, περαιτέρω δε ρυθμίσθηκαν τα της διαδικασίας κατάρτισης και τήρησης του Γενικού Δασολογίου. Το εν λόγω π.δ. 1141/1980 ολοκλήρωσε το σχετικό με την κατάρτιση δασικών χαρτών και τη σύνταξη δασολογίου νομοθετικό πλαίσιο, των οποίων, επομένως, η δημιουργία ήταν έκτοτε δυνατή. Ενόψει τούτων, με την 2818/1997 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας ακυρώθηκε η παράλειψη της Διοίκησης να καταρτίσει το Εθνικό Δασολόγιο, όπως είχε υποχρέωση δυνάμει των ισχυουσών, κατά το χρόνο εκείνο,

διατάξεων των άρθρων 24 του Συντάγματος και 11 - 14 του ν. 998/1979, αφού είχε παρέλθει χρόνος πέραν του ευλόγου, ήτοι πέραν της δεκαετίας από την ολοκλήρωση του οικείου κανονιστικού πλαισίου με το π.δ. 1141/1980, χωρίς να ολοκληρωθεί η κατάρτισή του. Με την απόφαση αυτή κρίθηκε ότι η αποτελεσματική προστασία και διαχείριση του δασικού πλούτου της χώρας θα διασφαλιζόταν αποτελεσματικά με την κατάρτιση δασολογίου, στο οποίο θα αποτυπώνονταν τα δάση και οι δασικές εκτάσεις της χώρας, κατόπιν έγκυρης απογραφής τους κατά τρόπο συστηματικό και σύμφωνο με τους κανόνες της δασικής επιστήμης και τεχνικής και δεσμευτικό τόσο για τη Διοίκηση όσο και για τους διοικουμένους. Περαιτέρω, με την ίδια απόφαση κρίθηκε ότι η σχετική με τους δασικούς χάρτες διαδικασία θα έπρεπε να είναι αυτοτελής και να μην εξαρτάται από τη διαδικασία κατάρτισης του εθνικού κτηματολογίου, το οποίο αποβλέπει σε άλλους έννομους σκοπούς και του οποίου η ολοκλήρωση, συνδεδεμένη με την κρίση επί ιδιοκτησιακών ζητημάτων, απαιτεί πολυετή προσπάθεια. Κρίθηκε, τέλος, ότι τυχόν επιχειρούμενη συνάρτηση μεταξύ κτηματολογίου και δασολογίου θα ήταν ανεπίτρεπτη λόγω του χρόνου που απαιτείται για την κατάρτιση του εθνικού κτηματολογίου, διότι αυτή θα καθιστούσε αδύνατη κατά το ενδιάμεσο χρονικό διάστημα την παροχή αποτελεσματικής προστασίας στα δάση, αφού θα απουσίαζε το αντικειμενικό και αξιόπιστο πληροφορικό σύστημα του δασολογίου, το οποίο δεν μπορεί να υποκαταστήσει η περιπτωσιολογική κρίση των επιτροπών του άρθρου 14 του ν. 998/1979, μη στηριζόμενη σε συνολική αποτύπωση των δασών και δασικών εκτάσεων της χώρας. Η Διοίκηση δεν συμμορφώθηκε με την εν λόγω ακυρωτική απόφαση, το γεγονός δε αυτό διαπιστώθηκε με την 9/2004 απόφαση της Επιτροπής του άρθρου 5 του ν. 1470/1984 (Α' 112), με τις απορρέουσες από αυτό έννομες συνέπειες.

12. Επειδή, ο αναφερόμενος στην όγδοη σκέψη ν. 2664/1998 (Α' 275) περί Εθνικού Κτηματολογίου, ο οποίος εκδόθηκε μετά τη δημοσίευση της ως άνω 2818/1997 αποφάσεως του Συμβουλίου της Επικρατείας, περιέλαβε ρυθμίσεις σχετικές με τη χαρτογράφηση των εκτάσεων δασικού χαρακτήρα (άρθρο 27) κατόπιν κρίσεως του δασικού χαρακτήρα τους από δασολόγους, την υποβολή αντιρρήσεων ενώπιον ειδικών δασικών διοικητικών αρχών, καθώς και την προσωρινή επίλυση των αμφισβητήσεων κατά τη διαδικασία του άρθρου 14 του ν. 998/1979 μέχρι την κατάρτιση των δασικών χαρτών, προέβλεψε δε τη δυνατότητα κίνησης της διαδικασίας από την προαναφερόμενη εταιρεία Κτηματολόγιο Α.Ε. σε περιοχές που κηρύσσονται υπό κτηματογράφηση και στερούνται δασικών χαρτών. Ο ίδιος νόμος, εξάλλου, στο άρθρο 28 διέλαβε διατάξεις σχετικές με την αναγνώριση της δασικής ιδιοκτησίας. Περαιτέρω, μετά και τη θέση σε ισχύ του αναθεωρημένου Συντάγματος με το Ψήφισμα της 6ης Απριλίου 2001 της Ζ' Αναθεωρητικής Βουλής, στο άρθρο 24 παρ. 1 του οποίου προβλέφθηκε πλέον και ρητώς η σύνταξη του δασολογίου ως υποχρέωση του Κράτους (βλ. ένατη σκέψη), εκδόθηκε ο ν. 3208/2003 (Α' 303), το άρθρο 3 του οποίου προέβλεψε, σε αρμονία με την εν λόγω συνταγματική

πρόβλεψη, την κατάρτιση και τήρηση του δασολογίου σε προθεσμία πέντε μηνών από την κύρωση των δασικών χαρτών κατά τη διαδικασία του άρθρου 27 του ν. 2664/1998, παρέχοντας εξουσιοδότηση στον Υπουργό Γεωργίας για τον καθορισμό των σχετικών θεμάτων (βλ. την εκδοθείσα 90532/174/16.3.2005 υπουργική απόφαση - Β´ 370). Εξάλλου, με το άρθρο 5 του ν. 3208/2003 τροποποιήθηκαν τα ως άνω άρθρα 27 και 28 του ν. 2664/1998. Οι διατάξεις των άρθρων 27 και 28 του ν. 2664/1998, όπως ίσχυαν κατά το χρόνο έκδοσης των προσβαλλομένων πράξεων, μετά, δηλαδή, από την τροποποίησή τους με το άρθρο 5 του ν. 3208/2003, προέβλεπαν, ειδικότερα, τα εξής: «Άρθρο 27 - Δασικοί Χάρτες: 1. Οι δασικοί χάρτες καταρτίζονται κατά νομό από τις προβλεπόμενες στη διάταξη της παραγράφου 10 του άρθρου 28 υπηρεσίες των Διευθύνσεων Δασών της Περιφέρειας στο νομό. Τα αναγκαία στοιχεία για τον προσδιορισμό των δασών και των δασικών εκτάσεων λαμβάνονται από την παλαιότερη και την πλησιέστερη προς το χρόνο κατάρτισης του δασικού χάρτη, αεροφωτογραφία. Εάν η παλαιότερη αεροφωτογράφιση δεν καλύπτει την εξεταζόμενη περιοχή ή η χρησιμοποίησή της λόγω κλίμακας ή ποιότητας καθίσταται απρόσφορη, χρησιμοποιείται και η αεροφωτογράφιση έτους λήψης 1960. 2. Τα δάση και οι δασικές εκτάσεις των παραγράφων 1 και 2, καθώς και οι εκτάσεις των παραγράφων 4 και 5 του άρθρου 3 του ν. 998/1979 απεικονίζονται σε κατάλληλης κλίμακας αεροφωτογραφικό ή χαρτογραφικό υλικό, το οποίο, αφού συμπληρωθεί με τα φωτοερμηνευτικά στοιχεία των αεροφωτογραφιών, αποτελεί τον προσωρινό δασικό χάρτη... 3. Οι αντιρρήσεις κατά του περιεχομένου του αναρτηθέντος ως ανωτέρω προσωρινού δασικού χάρτη ... αφορούν αποκλειστικά και μόνο αμφισβήτηση του δασικού χαρακτήρα των εμφανιζόμενων στο χάρτη δασικών εκτάσεων... Κατά τη διαδικασία των αντιρρήσεων δεν επιτρέπεται να τεθούν ή να προβληθούν θέματα ιδιοκτησίας, ούτε να θιγούν δικαιώματα του Δημοσίου ή ιδιωτών. Οι αντιρρήσεις εξετάζονται εντός προθεσμίας δύο (2) μηνών από τριμελή επιτροπή, που συγκροτείται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της οικείας περιφέρειας και αποτελείται από ένα δασολόγο ως πρόεδρο, ένα γεωπόνο και έναν τοπογράφο μηχανικό. ... Ανάλογα με την αποδοχή ή την απόρριψη της αντίρρησης διορθώνεται ή μη και ο δασικός χάρτης. 4. Μετά από την κατά τα ανωτέρω εξέταση όλων των αντιρρήσεων και τις ανάλογες διορθώσεις, ο προσωρινός δασικός χάρτης, αφού κυρωθεί από το Γενικό Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας, κηρύσσεται οριστικός και έχει πλήρη αποδεικτική ισχύ σε κάθε διοικητική ή δικαστική αρχή. Επί των οριστικών δασικών χαρτών σημειώνονται οι περίμετροι όλων των δασικών εν γένει εκτάσεων, στις οποίες εφαρμόζονται και ισχύουν οι διατάξεις της δασικής νομοθεσίας. Μετά την κύρωση του δασικού χάρτη επιτρέπεται η αναμόρφωση του με την προσθήκη ή διαγραφή των εκτάσεων που θα υπαχθούν ή θα πάψουν να υπάγονται στο δασικό νόμο, σύμφωνα με πράξεις των αρμόδιων οργάνων, που εκδίδονται κατ' εφαρμογή της δασικής νομοθεσίας. Η κατά τα ανωτέρω

αναμόρφωση των δασικών χαρτών κυρώνεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας, που λαμβάνεται μετά από εισήγηση της οικείας Διεύθυνσης Δασών. 5. (όπως η παράγραφος αυτή αντικαταστάθηκε με το άρθρο 2 παρ. 14 του ν. 3127/2003, Α' 67) Με κοινή απόφαση των Υπουργών Γεωργίας και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται: α) Οι τεχνικές προδιαγραφές, ... και κάθε άλλο θέμα σχετικό με την κατάρτιση και τήρηση των δασικών χαρτών. .... 6. ... 7. Σε περίπτωση αδυναμίας εκτέλεσης των εργασιών κατάρτισης των δασικών χαρτών από τις υπηρεσίες του άρθρου 28 του παρόντος, είναι δυνατή, με απόφαση του Υπουργού Γεωργίας, η ανάθεση εκτέλεσης των ως άνω εργασιών σε ιδιωτικά γραφεία εκπόνησης δασικών μελετών της κατηγορίας 24 άρθρου μόνου του π.δ. 541/1978 "περί κατηγοριών μελετών" (ΦΕΚ 116 Α'). Ο τρόπος ανάθεσης, εκτέλεσης και παραλαβής των ως άνω εργασιών καθορίζεται με τις τεχνικές προδιαγραφές της περίπτωσης α' της παραγράφου 5 του παρόντος άρθρου. Στις περιοχές οι οποίες κηρύσσονται υπό κτηματογράφηση, σύμφωνα με το ν. 2308/1995 (ΦΕΚ 114 Α'), για τις οποίες δεν υφίσταται δασικός χάρτης, οι εργασίες κατάρτισής του, εάν η απόφαση του πρώτου εδαφίου της παραγράφου αυτής δεν εκδοθεί μέσα σε προθεσμία τριάντα (30) ημερών από την κήρυξη της περιοχής υπό κτηματογράφηση, εκτελούνται από την "Κτηματολόγιο Ανώνυμη Εταιρεία" με αναθέσεις σε ιδιωτικά γραφεία δασολόγων, σύμφωνα με τις τεχνικές προδιαγραφές της περίπτωσης α' της παραγράφου 5 του παρόντος άρθρου. 8. ... 9. Μετά την κατάρτιση και κύρωση των δασικών χαρτών κάθε μεταβίβαση, σύσταση, αλλοίωση και γενικά κάθε μεταβολή των εμπράγματων σχέσεων στις δασικές εν γένει εκτάσεις που περιέχονται σε αυτούς είναι άκυρη και ανίσχυρη, αν δεν συνοδεύεται από σχετικό πιστοποιητικό της αρμόδιας υπηρεσίας της παραγράφου 10 του άρθρου 28 του παρόντος, με το οποίο θα βεβαιώνεται ο χαρακτήρας της έκτασης, η ανυπαρξία δικαιωμάτων του Δημοσίου επ' αυτής και η αυτοτέλεια ή η νόμιμη κατάτμησή της. Άρθρο 28- Διαδικασία αναγνώρισης δασικής ιδιοκτησίας - Μεταβατικές και καταργούμενες διατάξεις: 1. Στις περιοχές που κηρύσσονται υπό κτηματογράφηση κατά τις διατάξεις του ν. 2308/1995, όποιος επικαλείται εγγραπτό στα κτηματολογικά διαγράμματα και πίνακες ιδιωτικό δικαίωμα σε δάση και δασικές εκτάσεις, για τις οποίες έχει καταρτιστεί και κυρωθεί δασικός χάρτης κατά τις διατάξεις του παρόντος νόμου, έχει υποχρέωση να υποβάλει για το δικαίωμα αυτό δήλωση στα αρμόδια όργανα του Κτηματολογίου, τηρώντας τη διαδικασία που προβλέπει ο ν. 2308/1995. 2. ... Για την εγγραφή αυτή εκδίδεται από τα αρμόδια όργανα του Κτηματολογίου βεβαίωση, η οποία κοινοποιείται στην οικεία δασική υπηρεσία. Εάν για το ιδιωτικό δικαίωμα, για το οποίο ζητείται η κατά τα ανωτέρω κτηματολογική εγγραφή, δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί η προβλεπόμενη στις διατάξεις του παρόντος νόμου διαδικασία για την αναγνώριση του ιδιωτικού αυτού

δικαιώματος, σημειώνεται στα στοιχεία του Κτηματολογίου η εν λόγω εκκρεμότητα. 3. Οι προβλεπόμενες από τις διατάξεις των άρθρων 7 και 10 του ν. 2308/1995 επιτροπές, επιλαμβανόμενες των ενστάσεων που υποβάλλονται εμπροθέσμως κατά τη διαδικασία του άρθρου 6 και των προσφυγών του άρθρου 10 παρ. 1 του ίδιου νόμου, ερευνούν αν συντρέχει νόμιμος λόγος αποδοχής της ένστασης ή της προσφυγής. Στην απόφαση των επιτροπών αυτών μνημονεύονται υποχρεωτικά τα αποδεικτικά στοιχεία, στα οποία βασίστηκε η κρίση τους. 4. Οποιαδήποτε αγωγή που αφορά αναγνώριση εμπράγματων δικαιωμάτων επί δασών και δασικών εν γένει εκτάσεων από τα πολιτικά δικαστήρια και στρέφεται κατά του Δημοσίου, καθώς επίσης και οι αγωγές του Δημοσίου κατά αντιδίκων του για την απόδοση όμοιων εκτάσεων, που ανήκουν κατά κυριότητα σε αυτό, εισάγονται προς εκδίκαση στα πολιτικά δικαστήρια, τα οποία δικάζουν κατά τη διαδικασία του άρθρου 270 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Κάθε άλλη αγωγή που αφορά αναγνώριση εμπράγματων δικαιωμάτων σε δάση και δασικές εν γένει εκτάσεις και απευθύνεται σε άλλο δικαστήριο είναι απαράδεκτη. 5. ... 6. Στις περιοχές που καταρτίστηκε και κυρώθηκε ο δασικός χάρτης, αλλά δεν άρχισε η διαδικασία κατάρτισης του Εθνικού Κτηματολογίου, οι εμπράγματα αξιώσεις τρίτων επί δασών και δασικών εν γένει εκτάσεων εξετάζονται, μετά από αίτησή τους από την οικεία δασική υπηρεσία, κατά τις κείμενες διατάξεις. Σε περίπτωση απόρριψης της αίτησης η περαιτέρω διεκδίκηση των δικαιωμάτων από τον ενδιαφερόμενο γίνεται κατά την παράγραφο 4 του παρόντος άρθρου. 7. Στις περιοχές που δεν καταρτίστηκε ακόμη ο δασικός χάρτης, οι αμφισβητήσεις για τον δασικό ή μη χαρακτήρα των εκτάσεων επιλύονται με τη διαδικασία του άρθρου 14 του ν. 998/1979. 8. ... 9. ... 10. Στις Διευθύνσεις Δασών των νομών και των περιφερειών συνιστάται ειδικό τμήμα Δασικών Χαρτογραφήσεων αρμόδιο για τις δασικές χαρτογραφήσεις και τα ιδιοκτησιακά θέματα που ρυθμίζονται με τον παρόντα νόμο. 11. ... 13. Στις περιοχές που κηρύσσονται υπό κτηματογράφηση, καθώς και στις περιοχές για τις οποίες καταρτίστηκε και κυρώθηκε ο δασικός χάρτης, οι διατάξεις του άρθρου 8 του ν. 998/1979 παύουν να ισχύουν και τα προβλεπόμενα από αυτές συμβούλια παύουν να λειτουργούν. Οι διατάξεις όμως αυτές εφαρμόζονται για τις αιτήσεις αναγνώρισης εμπραγμάτων δικαιωμάτων σε δάση και δασικές εκτάσεις κατά την έννοια του άρθρου 3 του ν. 998/1979, οι οποίες εκκρεμούν στο Αναθεωρητικό Συμβούλιο Ιδιοκτησίας Δασών (Α.Σ.Ι.Δ.) κατά την κύρωση του δασικού χάρτη. 14. ... Εκκρεμείς δίκες στα προβλεπόμενα από τις καταργούμενες διατάξεις του ν. 248/1976 δικαστήρια καταργούνται, οι ενδιαφερόμενοι όμως μπορούν να επιδιώξουν την αναγνώριση των δικαιωμάτων τους σύμφωνα με τις ρυθμίσεις και διαδικασίες του παρόντος νόμου. 15. ... 18. Οι αποφάσεις που εκδόθηκαν από τις Επιτροπές Επιλύσεως Δασικών Αμφισβητήσεων της παραγράφου 3 του άρθρου 10 του ν. 998/1979 κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 14 του ίδιου νόμου λαμβάνονται

υποχρεωτικά υπόψη για την κατάρτιση του προσωρινού δασικού χάρτη, επιτρεπομένης της υποβολής αντιρρήσεων εκ μέρους των ενδιαφερομένων, οι οποίες υποβάλλονται κατά τη διαδικασία των διατάξεων της παραγράφου 3 του άρθρου 27 και εξετάζονται κατά τις διακρίσεις του άρθρου 3 του Ν. 998/1979. Μετά την ανάρτηση του χάρτη αυτού, οι διατάξεις του άρθρου 14 του ν. 998/1979 παύουν να ισχύουν και οι Επιτροπές Επιλύσεως Δασικών Αμφισβητήσεων της παραγράφου 3 του άρθρου 10 του ίδιου νόμου είναι αναρμόδιες για την εξέταση θεμάτων που ανάγονται στο χαρακτηρισμό των εκτάσεων. Αιτήσεις που έχουν υποβληθεί κατά τη διαδικασία του άρθρου 14 του ν. 998/1979 και δεν έχουν εξετασθεί μέχρι την ανάρτηση του δασικού χάρτη, καθώς και οι κατά την πιο πάνω διαδικασία υποθέσεις που εκκρεμούν στις επιτροπές του άρθρου 10 του ίδιου νόμου, θεωρούνται ως αντιρρήσεις της παραγράφου 3 του άρθρου 27 του παρόντος νόμου και παραπέμπονται στο αρμόδιο για την εκδίκασή της όργανο. 19. ... 20. ...». Εξάλλου, κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 27 παρ. 5 του ως άνω νόμου εκδόθηκε η 99580/506/8.6.1999 απόφαση του Υφυπουργού Γεωργίας (Β' 1358), με την οποία καθορίστηκαν οι τεχνικές προδιαγραφές κατάρτισης των δασικών χαρτών και προβλέφθηκε αναλυτικά η διαδικασία σύνταξης, ελέγχου, θεώρησης και κύρωσής τους, είτε αυτή κινείται από τις Διευθύνσεις Δασών είτε από την Κτηματολόγιο Α.Ε. Στη συνέχεια, κατ' εξουσιοδότηση των ίδιων διατάξεων, όπως είχαν, κατά τα ανωτέρω, τροποποιηθεί, εκδόθηκε η Κ.Υ.Α. 97414/754/6.9.2007 (Β' 1811) περί καθορισμού των τεχνικών προδιαγραφών κατάρτισης των δασικών χαρτών, καταργήθηκαν δε οι προγενέστερες αποφάσεις του Υπουργού Γεωργίας που ρύθμιζαν το ίδιο αντικείμενο. Με την απόφαση αυτή θεσπίστηκαν ειδικές και λεπτομερείς ρυθμίσεις ως προς τις τεχνικές προδιαγραφές κατάρτισης των δασικών χαρτών. Στο Παράρτημα Α της απόφασης αυτής προβλέφθηκε ότι σε περίπτωση που η κατάρτιση των δασικών χαρτών χωρεί παράλληλα με τις διαδικασίες κτηματογράφησης, η διαδικασία ολοκληρώνεται πριν από την ανάρτηση των κτηματολογικών διαγραμμάτων (βλ. Κεφάλαιο 3), περιελήφθησαν δε λεπτομερείς ρυθμίσεις ως προς τη διασφάλιση και τον έλεγχο της ποιότητας και ορθότητας των δασικών χαρτών εκ μέρους των αρμόδιων δασικών υπηρεσιών, όταν αυτοί καταρτίζονται από ιδιωτικά γραφεία μελετών κατόπιν αναθέσεως (βλ. Κεφάλαιο 4). Περαιτέρω, στην περ. 4.3.3 ορίστηκε ότι οι αρμόδιες δασικές υπηρεσίες, μετά τον έλεγχο και την υλοποίηση των αναγκαίων διορθώσεων, εκδίδουν βεβαίωση, με την οποία πιστοποιείται η ορθότητα της απόδοσης του χαρακτήρα και των οριογραμμών των εκτάσεων των ορθοφωτοχαρτών, των πρόσφατων ορθοφωτοχαρτών και των δασικών χαρτών. Εξάλλου, μετά την άσκηση της υπό κρίση αιτήσεως, οι διατάξεις του άρθρου 27 του ν. 2664/1998 καταργήθηκαν με το ν. 3889/2010 (Α' 182), με τα άρθρα 13 - 22 του οποίου προβλέφθηκε νέα διαδικασία κατάρτισης των δασικών χαρτών, η οποία κατέλαβε κάθε εκκρεμή διαδικασία κατάρτισης. Με τις διατάξεις αυτές

διατηρήθηκε η δυνατότητα της Κτηματολόγιο Α.Ε. να κινεί τη διαδικασία κατάρτισης των δασικών χαρτών σε περίπτωση αδυναμίας των δασικών υπηρεσιών να τους καταρτίσουν στις περιοχές που κηρύσσονται υπό κτηματογράφηση και στερούνται δασικών χαρτών, υπό την προϋπόθεση ότι θα τηρούνται οι κατ' εξουσιοδότηση της παρ. α' του άρθρου 21 εκδοθείσες αποφάσεις περί των τεχνικών προδιαγραφών, προβλέφθηκε ρητώς η θεώρηση των καταρτισθέντων χαρτών και των τυχόν διορθώσεων επ' αυτών από τις αρμόδιες δασικές υπηρεσίες και οργανώθηκε συστηματικά η διαδικασία ανάρτησης, υποβολής αντιρρήσεων ενώπιον ειδικών επιτροπών συγκροτούμενων από δασολόγο, τοπογράφο μηχανικό (υπαλλήλους Δημοσίου, ν.π.δ.δ. ή φορέων του ευρύτερου δημόσιου τομέα), και μέλος του Ν.Σ.Κ. ή δικηγόρο, ρυθμίσθηκαν δε και τα ζητήματα που αφορούν στη διόρθωση και οριστική τους κύρωση. Ο ίδιος νόμος προέβλεψε και το δικαίωμα του Υπουργού Π.Ε.Κ.Α. να ασκεί αίτηση ακυρώσεως κατά κυρωθέντος δασικού χάρτη, εάν υφίσταται παράλειψη αποτύπωσης ορισμένης έκτασης σε αυτόν (άρθρο 19), καθώς και τη δυνατότητα αναμόρφωσης του κυρωθέντος χάρτη, μόνον όμως για την προσθήκη νέων περιοχών που δασώθηκαν. Με την 199284/707/14.12.2010 απόφαση του, εν τω μεταξύ, αρμόδιου, δυνάμει του άρθρου 21 παρ. 1 του ν. 3889/2010, Υπουργού Π.Ε.Κ.Α. (Β' 2159), τροποποιήθηκε η Κ.Υ.Α. του 2007 περί καθορισμού των τεχνικών προδιαγραφών, ώστε να συμβαδίζει με τις νέες ρυθμίσεις που προέβλεψαν την θεώρηση των δασικών χαρτών από την αρμόδια δασική υπηρεσία πριν από την κύρωσή τους σε περίπτωση που η διαδικασία κινείται από την Κτηματολόγιο Α.Ε. Στη συνέχεια, κατόπιν ορισμένων τροποποιήσεων που επήλθαν στις προαναφερθείσες διατάξεις του ν. 3889/2010 με το άρθρο 55 του ν. 4030/2011 (Α' 249), η διαδικασία κατάρτισης των δασικών χαρτών αντικαταστάθηκε εκ νέου από τις διατάξεις του άρθρου 7 του ν. 4164/2013 (Α' 156) και ορίσθηκε ότι οι νέες διατάξεις εφαρμόζονται και στις μελέτες κατάρτισης που έχουν προκηρυχθεί, ενώ αντιθέτως, δεν εφαρμόζονται σε περιοχές όπου ο δασικός χάρτης έχει κυρωθεί στο σύνολό του κατόπιν ολοκληρώσεως του σταδίου αντιρρήσεων. Με τις διατάξεις αυτές η αρμοδιότητα κατάρτισης, συμπλήρωσης, διόρθωσης, ανάρτησης, τήρησης, καταχώρισης και αναμόρφωσης του δασικού χάρτη ανατέθηκε στην εταιρεία Κτηματολόγιο Α.Ε., διατηρήθηκε η αρμοδιότητα της δασικής υπηρεσίας για θεώρηση και διόρθωση του καταρτισθέντος δασικού χάρτη εντός τακτών προθεσμιών, αλλά δεν διατηρήθηκε η αρμοδιότητα θεώρησης των αναμορφωθέντων μετά την αποδοχή των αντιρρήσεων χαρτών. Τέλος, χορηγήθηκε στις αρμόδιες δασικές υπηρεσίες το δικαίωμα υποβολής αντιρρήσεων κατά του χάρτη σε περίπτωση που παρέλθει άπρακτη η προθεσμία θεώρησής του.

13. Επειδή, από το σύνολο των ως άνω διατάξεων που οργανώνουν τη διαδικασία κατάρτισης του Κτηματολογίου και του Δασολογίου και διαγράφουν τους

διακεκριμένους σκοπούς που επιδιώκονται από αυτά, προκύπτει ότι, κατά το μέρος που αφορά στις δασικού χαρακτήρα εκτάσεις, και, κυρίως, στις δημόσιες, οι δύο αυτές κρατικές αποστολές, παρά τη διαφορετική θεμελίωση της αναγωγής τους σε συνταγματική επιταγή, συμπλέκονται τόσο ως προς τον επιδιωκόμενο σκοπό όσο και ως προς την προβλεπόμενη διαδικασία. Και τούτο, διότι οι εκτάσεις αυτές αποτελούν, αφενός, πολύτιμο περιβαλλοντικό αγαθό, στην προστασία του οποίου αποσκοπεί το Δασολόγιο, και, αφετέρου, ουσιώδες τμήμα της δημόσιας κτήσης, ενόψει, μάλιστα, του μαχητού τεκμηρίου κυριότητας του Δημοσίου επί δασικού χαρακτήρα εκτάσεων σε μεγάλα τμήματα του εθνικού χώρου (βλ. άρθρο 62 του ν. 998/1979, όπως ίσχυε κατά το χρόνο έκδοσης των προσβαλλομένων πράξεων), στην προστασία της οποίας συμβάλλει το Κτηματολόγιο. Είναι, βεβαίως, άλλο το ζήτημα της χρονικής προτεραιότητας του Δασολογίου, η ολοκλήρωση του οποίου θα καταστήσει, ακριβώς δυνατή, μεταξύ άλλων, την προστασία του δημοσίου δασικού κεφαλαίου και ως αντικειμένου της δημόσιας κτήσης. Προς το σκοπό αυτό, και προκειμένου, ειδικότερα, να καταστεί δυνατή η δήλωση των εγγραπτών ιδιοκτησιακών δικαιωμάτων του Δημοσίου επί δασών και δασικών εκτάσεων, η οποία, κατά τα ανωτέρω, δεν προβλεπόταν ως υποχρεωτική κατά το προ του ν. 4164/2013 καθεστώς, ήταν, όμως, και τότε αναγκαία ώστε να καταγραφούν οι δημόσιες δασικές εκτάσεις και να αποφευχθεί η καταπάτησή τους, θεσπίσθηκε (βλ. άρθρο 2β του ν. 2308/1995, όπως αυτό προστέθηκε με το άρθρο 1 παρ. 7Α του ν. 3481/2006 και τροποποιήθηκε με το άρθρο 3 του ν. 4164/2013, ανωτέρω, σκέψη 7) η υποχρέωση χορήγησης στη Διεύθυνση Δασικών Χαρτών του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, πριν την ανάρτηση των προσωρινών στοιχείων της κτηματογράφησης, του αεροφωτογραφικού και χαρτογραφικού υλικού, το οποίο έχει στη διάθεσή της η Κτηματολόγιο Α.Ε., προκειμένου να χρησιμοποιηθεί για την κατάρτιση των δασικών χαρτών, κατά τις ισχύουσες τεχνικές προδιαγραφές. Εξ άλλου, προκειμένου να διασφαλισθεί κατά τρόπο αποτελεσματικό το δικαίωμα του Δημοσίου προς υποβολή ενστάσεων κατά των προσωρινών διαγραμμάτων και πινάκων, προβλέφθηκε η αποστολή των στοιχείων αυτών, μεταξύ άλλων, και στην αρμόδια Διεύθυνση Δασών πριν από την ανάρτησή τους. Κατόπιν δε ολοκληρώσεως του σταδίου διορθώσεως των αναρτηθέντων προσωρινών κτηματολογικών στοιχείων, καθώς και του σταδίου των ενστάσεων, προβλέφθηκε η αναμόρφωση των εν λόγω στοιχείων, κατά συνεκτίμηση και κάθε άλλου στοιχείου που θα έχει εν τω μεταξύ συλλεγεί, χωρίς, όμως, να είναι δυνατή η καταχώριση εγγραπτεύου δικαιώματος που δηλώθηκε εκπροθέσμως, αφού αυτή θα συνεπαγόταν εκτοπισμό δικαιώματος που έχει περιληφθεί στα αναρτηθέντα κτηματολογικά διαγράμματα και πίνακες. Έτσι, όμως, οι διαδικαστικές διατάξεις του νόμου αυτού, όπως ίσχυαν κατά τον χρόνο έκδοσης των προσβαλλομένων πράξεων και αναμορφώθηκαν μεταγενεστέρως με τον ν. 4164/2013, ο οποίος κατέλαβε, κατά τα ανωτέρω,

και την εκκρεμή κατά τον χρόνο ισχύος τους διαδικασία της επίμαχης κτηματογράφησης, δεν μπορούν να εκπληρώσουν τον σκοπό της ασφαλούς και ακριβούς αποτύπωσης της δημόσιας ιδιοκτησίας επί των δασών και δασικών εκτάσεων, για τις οποίες ισχύει το τεκμήριο κυριότητας του Δημοσίου, σε περιοχές υπό κτηματογράφηση που στερούνται δασικών χαρτών. Και τούτο διότι, πέραν των πράξεων χαρακτηρισμού του άρθρου 14 του ν. 998/1979, οι οποίες εκδίδονταν αποσπασματικά κατά το μεταβατικό καθεστώς μέχρι την κύρωση των δασικών χαρτών και τη σύνταξη του δασολογίου, καθώς και των πράξεων αναδάσωσης, επίσης αποσπασματικών, οι οποίες, άλλωστε, αφορούν μόνον ήδη καταστραφείσες εκτάσεις δασικού χαρακτήρα, νόμιμο τίτλο για τη δήλωση ιδιοκτησίας του Δημοσίου επί των εκτάσεων αυτών αποτελεί κατ'εξοχήν η κύρωση των δασικών χαρτών, επί των οποίων αποτυπώνονται με πληρότητα και ακρίβεια τα όρια και η φύση των δασικών περιοχών. Ως εκ τούτου, σε υπό κτηματογράφηση περιοχές στερούμενες δασικού χάρτη, όπως οι επίμαχες, ελλείπει ο νόμιμος τίτλος για τη δήλωση των δασικών περιοχών, επί των οποίων υφίσταται το τεκμήριο ιδιοκτησίας του Δημοσίου. Επιπροσθέτως, από καμία διάταξη του νόμου αυτού δεν διασφαλίζεται ότι, ελλειπόντων των κυρωμένων δασικών χαρτών, η δήλωση του Δημοσίου θα καταγραφεί βάσει άλλων υφισταμένων στοιχείων, όπως οι υπό κατάρτιση ή καταρτισθέντες, αλλά μη κυρωθέντες δασικοί χάρτες ή στοιχεία αεροφωτογράφησης και χαρτογράφησης που τεκμηριώνουν τον δασικό χαρακτήρα μιας περιοχής. Περαιτέρω, και αν θεωρηθεί ότι τα στοιχεία αυτά θα ληφθούν υπόψη, πάντως θα υποστούν τον έλεγχο νομιμότητας, τόσο στο στάδιο υποβολής και διόρθωσης, όσο και στο στάδιο των ενστάσεων, από όργανα που δεν διαθέτουν επιστημονικές γνώσεις και εχέγγυα για την εκφορά ορθής παρεμπόπτουσας κρίσης ως προς τον δασικό ή μη χαρακτήρα μιας περιοχής και τα ακριβή όριά της, με αποτέλεσμα οι ήδη υφιστάμενες, λόγω της μη εισέτι κυρώσεως των δασικών χαρτών, δασικές αμφισβητήσεις, να μεταφέρονται στη διαδικασία της κτηματογράφησης, η οποία, όπως είναι προφανές από το πλαίσιο οργάνωσής της, δεν διαθέτει το θεσμικό πλαίσιο, υπό την ανωτέρω εκτεθείσα έννοια, για να τις επιλύσει (πρβλ. ΣτΕ 4959/2013). Ενόψει των ανωτέρω, απαραίτητη, κατά νόμο, προϋπόθεση για την έγκυρη τελείωση του Κτηματολογίου σε ορισμένη υποδιαίρεση του εθνικού χώρου, είναι η προηγούμενη ουσιαστική ολοκλήρωση του Δασολογίου στην ίδια περιοχή, αφού μόνη αυτή μπορεί να εξασφαλίσει για το Δημόσιο αλλά, αντιστοίχως, και για τους ιδιώτες, νόμιμο τίτλο δήλωσης ιδιοκτησίας. Έτσι, η κατάρτιση των δασικών χαρτών και του Δασολογίου, που συνιστά και αυτοτελώς συνταγματική επιταγή, η συμμόρφωση προς την οποία έχει, μάλιστα, αδικαιολογήτως βραδύνει, οφείλει, πάντως, να προηγηθεί του Κτηματολογίου, προκειμένου το τελευταίο να εξοπλιστεί με τη δυνατότητα να εγγυηθεί αποτελεσματικά την προστασία των στοιχείων της δημόσιας κτήσης που έχουν δασικό χαρακτήρα, επιτελώντας και αυτό τη συνταγματική

αποστολή του.

14. Επειδή, όπως προκύπτει, εν προκειμένω, από τα στοιχεία του φακέλου, με την προσβαλλόμενη με την πρώτη αίτηση ακυρώσεως 9400/1.3.2007 (Β΄ 429) απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων κηρύχθηκαν υπό κτηματογράφηση οι περιοχές που βρίσκονται στους απαριθούμενους στην απόφαση αυτή 107 τέως Ο.Τ.Α. της χώρας. Με το 1599/15.11.2007 έγγραφο της Κτηματολόγιο Α.Ε., η απόφαση αυτή κοινοποιήθηκε στη Διεύθυνση Δασικών Χαρτών του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, με το ερώτημα εάν η υπηρεσία αυτή προτίθεται να κινήσει τη διαδικασία κατάρτισης των δασικών χαρτών στις υπό κτηματογράφηση περιοχές. Με το 93280/1.7.2008 έγγραφό της η ως άνω υπηρεσία ενημέρωσε την εταιρεία Κτηματολόγιο Α.Ε., ότι δεν προτίθεται να κινήσει τη σχετική διαδικασία και ότι πρέπει η Κτηματολόγιο Α.Ε. να προχωρήσει στις ενέργειες ανάθεσης των σχετικών εργασιών σύμφωνα με τις προδιαγραφές που εγκρίθηκαν με την Κ.Υ.Α. 97414/2007. Ακολούθησε η έκδοση των προσβαλλομένων με τη δεύτερη αίτηση ακυρώσεως πράξεων, δηλαδή της 459/26.5.2008 απόφασης του Δ.Σ. του Ο.Κ.Χ.Ε., με την οποία κλήθηκαν οι δικαιούχοι να υποβάλουν δηλώσεις για τα εγγραπτά δικαιώματά τους, και της 463/3.9.2008 απόφασης του ίδιου οργάνου, με την οποία παρατάθηκε η σχετική προθεσμία. Εξ άλλου, σύμφωνα με τις απόψεις της Διοίκησης, μέχρι τη δημοσίευση του ν. 3889/2010, κανένας δασικός χάρτης δεν είχε αναρτηθεί ούτε κυρωθεί με τις διατάξεις του άρθρου 27 του ν. 2664/1998, και ως εκ τούτου, όλα τα έργα κατάρτισης δασικών χαρτών καταλήφθηκαν από τις διατάξεις του νέου νόμου, με αποτέλεσμα, σε οποιοδήποτε στάδιο και αν βρισκόταν η σύνταξή τους, να οφείλεται προσαρμογή τους στις νέες διατάξεις. Προς τον σκοπό αυτό, η Διεύθυνση Δασικών Χαρτών του Υ.Π.Ε.Κ.Α. απέστειλε το 199289/19.1.2011 έγγραφό της, μεταξύ άλλων, στις κατά τόπους Διευθύνσεις Δασών και την Κτηματολόγιο Α.Ε., επισημαίνοντας την ανάγκη προσαρμογής των δασικών χαρτών, που είχαν καταρτισθεί στα πλαίσια των πρώτων κτηματογραφήσεων και είχαν θεωρηθεί προς ανάρτηση, στις νέες τεχνικές προδιαγραφές, όπως πλέον ισχύουν μετά την τροποποίησή τους με την Υ.Α. 199284/2010. Όσον δε αφορά στους λοιπούς δασικούς χάρτες, μετά την ισχύ του ν. 4164/2013, που μετέφερε την αρμοδιότητα κατάρτισής τους στην Ε.Κ.Χ.Α. Α.Ε., οι σχετικοί φάκελοι διαβιβάστηκαν από τις δασικές υπηρεσίες στην εταιρεία αυτή, προκειμένου να μεριμνήσει για την επικαιροποίησή τους με βάση τις νέες διατάξεις και να τους υποβάλει στις δασικές υπηρεσίες προς θεώρηση (βλ. σχετικά τα 137791/6.12.2013 και 131998/19.11.2013 έγγραφα της Διεύθυνσης Δασικών Χαρτών προς τις κατά τόπους Διευθύνσεις Δασών και την Ε.Κ.Χ.Α. Α.Ε.). Εξάλλου, από το 1405889/491/22.01/27.2.2014 έγγραφο απόψεων της Ε.Κ.Χ.Α. Α.Ε. προκύπτουν τα εξής: Α) Η διαδικασία κτηματογράφησης των 107 ΟΤΑ εκτυλίχθηκε σε δύο φάσεις, ανατεθείσες με δύο διαφορετικές ομάδες

συμβάσεων. Η πρώτη ομάδα αφορούσε στην 1η φάση κτηματογράφησης, δηλαδή τη συλλογή των δηλώσεων, την επεξεργασία τους και την καταχώριση των δικαιωμάτων σε βάση δεδομένων. Η δεύτερη ομάδα αφορούσε στην 2η φάση, η οποία περιελάμβανε τη σύνταξη των κτηματολογικών διαγραμμάτων και πινάκων, την ανάρτησή τους, την επεξεργασία και εξέταση των ενστάσεων και τη σύνταξη των τελικών κτηματολογικών στοιχείων, ώστε να πραγματοποιηθούν οι πρώτες εγγραφές και να αρχίσει η λειτουργία του Εθνικού Κτηματολογίου. Η 1η φάση κτηματογράφησης ολοκληρώθηκε το 2009 για 106 ΟΤΑ, καθώς δεν απαιτήθηκε για τον ΟΤΑ Καλλιθέας και μέρος του ΟΤΑ Π. Φαλήρου, οι οποίοι είναι ενταγμένοι στο «Κτηματολόγιο Πρωτευούσης». Περαιτέρω, οι 81 από τους 107 ΟΤΑ έχουν ήδη εισέλθει στην 2η φάση κτηματογράφησης στο πλαίσιο 17 συμβάσεων που ήδη υλοποιούνται, για μερικούς δε εξ αυτών, οι οποίοι μνημονεύονται στο έγγραφο απόψεων, η κτηματογράφηση έχει περαιωθεί και λειτουργούν ήδη κτηματολογικά γραφεία, βάσει των 44381-3, 58566, 58575 και 65259/2013 σχετικών αποφάσεων του Υπουργού Π.Ε.Κ.Α. Εξάλλου, για 20 ΟΤΑ, όπως αυτοί αναφέρονται στο έγγραφο, είναι σε εξέλιξη η διαγωνιστική διαδικασία ανάθεσης της 2ης φάσης, ως προς τους δε υπολειπόμενους εκκρεμεί η επαναπροκήρυξη ή προκήρυξη της ανάθεσης της 2ης φάσης. Β) Όσον αφορά στη διαδικασία κατάρτισης των δασικών χαρτών, η Κτηματολόγιο Α.Ε. προκήρυξε το από 23.7.2008 πρόγραμμα (κωδ. FOREST MAP), κατανεμημένο σε 6 συμβάσεις κατάρτισης δασικών χαρτών για 113 περιοχές προ-καποδιστριακών ΟΤΑ της 2ης γενιάς κτηματογράφησης, που έχουν, κατά βάση, το χαρακτήρα αστικών περιοχών, στις οποίες, όμως, περιλαμβάνεται και ο Εθνικός Δρυμός της Πάρνηθας, καθώς και τμήμα του Δάσους «Σείχ Σου» Θεσσαλονίκης, με σκοπό την προστασία τους από τις απειλούμενες καταπατήσεις μετά τις πρόσφατες πυρκαγιές. Οι εν λόγω περιοχές καλύπτουν πλήρως τους 107 ΟΤΑ που κηρύχθηκαν υπό κτηματογράφηση με την προσβαλλόμενη με την πρώτη αίτηση ακυρώσεως υπουργική απόφαση. Το πρόγραμμα έχει ολοκληρωθεί σε επίπεδο κατάρτισης και οι δασικοί χάρτες είχαν κατατεθεί στις αρμόδιες Διευθύνσεις Δασών μέχρι το 2011 προς θεώρηση και ανάρτηση, κατά τα οριζόμενα στον ν. 3889/2010. Από το σύνολο των ως άνω δασικών χαρτών, που αφορούν στους 113 προ-καποδιστριακούς ΟΤΑ, έχουν θεωρηθεί δασικοί χάρτες για 68 από αυτούς, σύμφωνα με το άρθρο 13 του ν. 3889/2010, εκ των οποίων έχουν αναρτηθεί 12, σύμφωνα με το άρθρο 14 του νόμου αυτού, και έχουν κυρωθεί 8, σύμφωνα με το άρθρο 17 του ν. 3889/2010 και 1, σύμφωνα με το άρθρο 19 του ίδιου νόμου (ήτοι κατόπιν διόρθωσης λόγω αποδοχής αντιρρήσεων).

15. Επειδή, με την κρινόμενη αίτηση προβάλλεται ότι οι προσβαλλόμενες πράξεις και παραλείψεις είναι προδήλως παράνομες, διότι εκδόθηκαν δυνάμει των άρθρων 1 του ν. 2305/1995 και 27 παρ. 7 του ν. 2664/1998 που αντίκεινται στα άρθρα 24 παρ. 1 και 117 παρ. 3 του Συντάγματος, καθ' όσον εξαρτούν τις

διαδικασίες κατάρτισης των δασικών χαρτών και σύνταξης του Δασολογίου από τις πρωτοβουλίες του αναρμόδιου καθ' ύλην Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. και όχι των υπαγομένων στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων δασικών υπηρεσιών, οι αρμοδιότητες των οποίων μη νομίμως μεταβιβάζονται, περαιτέρω, σε ανώνυμη εταιρεία, η οποία δεν δικαιούται να υποκαθιστά το Κράτος στην εκπλήρωση της υποχρέωσής του να συντάξει το Δασολόγιο. Προβάλλεται, περαιτέρω, ότι τα ανωτέρω συνιστούν σύνδεση της κατάρτισης του Δασολογίου με τη διαδικασία του Κτηματολογίου, ρητώς, εν τούτοις, κριθείσα ως συνταγματικώς ανεπίτρεπτη με την προμνημονευθείσα 2818/1997 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας. Οι λόγοι αυτοί, στρεφόμενοι κατά όσων από τις προσβαλλόμενες πράξεις συνδέονται με την κήρυξη περιοχών της Χώρας υπό κτηματογράφηση, προβάλλονται υπό την έννοια ότι η κατ' εφαρμογή τους κίνηση και πρόοδος των διαδικασιών κτηματογράφησης, είναι μη νόμιμη, διότι έλαβε χώρα σε χρόνο που δεν είχε κινηθεί κατά τρόπο συνταγματικώς έγκυρο η διαδικασία κατάρτισης των δασικών χαρτών, πολύ δε περισσότερο δεν είχε ολοκληρωθεί η διαδικασία αυτή, είναι δε παραδεκτοί και περαιτέρω εξεταστέοι.

16. Επειδή, ο καθορισμός της διαδικασίας κατάρτισης των δασικών χαρτών και, περαιτέρω του Δασολογίου, η οποία έχει αναχθεί, κατά τα εκτιθέμενα στην ένατη σκέψη, σε συνταγματικώς επιβαλλομένη υποχρέωση του Κράτους, ανήκει στην κανονιστική εξουσία του κοινού νομοθέτη, ο οποίος, πάντως, είναι υποχρεωμένος να την ασκήσει κατά τρόπο που διαδικαστικώς θα διασφαλίζει την ορθή και αξιόπιστη αποτύπωση των δασών και δασικών εκτάσεων αναθέτοντας τη σχετική αρμοδιότητα σε όργανα που διαθέτουν τις απαιτούμενες προς τούτο επιστημονικές γνώσεις και προβλέποντας τις κατάλληλες τεχνικές προδιαγραφές. Περαιτέρω, η διαδικασία κατάρτισης δασικών χαρτών και δασολογίου οφείλει, κατά την έννοια των ως άνω συνταγματικών διατάξεων, όπως αυτές έχουν ερμηνευθεί (βλ. ΣτΕ 805/2016 επταμ., 2817/1997 επταμ.), να προωθείται αμέσως και αυτοτελώς, χωρίς η έκβασή της να συναρτάται υποχρεωτικά με οποιαδήποτε άλλη διαδικασία, εν όψει της σημασίας του Δασολογίου για την αποτελεσματική προστασία του δασικού πλούτου της χώρας. Περαιτέρω, όμως, και προκειμένου να επιταχυνθεί η κατάρτιση του Δασολογίου, η οποία έχει βραδύνει επί αδικαιολογητώς μακρό χρονικό διάστημα, που υπερβαίνει τα συνταγματικά όρια, ο νομοθέτης ουδόλως κωλύεται από τις ανωτέρω συνταγματικές διατάξεις, άλλ' είναι, αντιθέτως, ενδεδειγμένο να επωφεληθεί από την κίνηση και την πρόοδο άλλων διαδικασιών και να προβλέψει την αξιοποίηση των δομών, του υλικού, του δυναμικού και των πόρων που έχουν διατεθεί για τις διαδικασίες εκείνες, υπέρ της άμεσης κατάρτισης και του Δασολογίου, αρκεί, βεβαίως, η στόχευση του Δασολογίου, που δεν είναι άλλη από την ανάδειξη και προστασία του δασικού κεφαλαίου από την καταστροφή, την υποβάθμιση και την καταπάτηση, να μην παρεκκλίνει από τη συνταγματικώς διαγραφόμενη

κατεύθυνσή της και να μην υποτάσσεται στη στοχοθεσία των άλλων διαδικασιών. Παρόμοια, εξάλλου, διαδικασία που ευρίσκεται υπό εξέλιξη και, μάλιστα, κατ' εφαρμογή, ομοίως συνταγματικής επιταγής, είναι αυτή του Κτηματολογίου, η οποία κατατείνει, βεβαίως, στην επίτευξη διαφορετικών σκοπών και, επομένως, δεν επιτρέπεται, κατά τα αμέσως προαναφερόμενα, να συνδέεται υποχρεωτικά με το Δασολόγιο και να θεωρείται από το νομοθέτη ως προϋπόθεσή του, είναι, όμως, καθ' όλα σύμφωνο με το Σύνταγμα να τίθενται οι πόροι και τα τεχνικά μέσα που έχουν διατεθεί για την ολοκλήρωσή της, στη διάθεση και του Δασολογίου, προδήλως σε επίπεδο διαδικαστικής διευκόλυνσης και όχι σύμπτωσης στόχων, οι οποίοι οφείλουν να παραμένουν εναρμονισμένοι, μεν, μεταξύ τους, όπως όλες οι συνταγματικώς επιβαλλόμενες κρατικές αποστολές, αλλά διακριτοί. Υπό την αντίθετη εκδοχή, ο κανόνας της αυτοτέλειας του Δασολογίου θα απέβαινε σε βάρος της ταχείας επιτεύξεως των ως άνω συνταγματικών σκοπών, αφού θα απέκλειε τη χρήση διαθέσιμων διοικητικών δομών και τεχνικού υποβάθρου, πρόσφορων για την ολοκλήρωση της σχετικής διαδικασίας. Είναι, επομένως, απορριπτέος ο εκτιθέμενος στην προηγούμενη σκέψη λόγος ακυρώσεως, κατά το μέρος που εκκινεί από την αντίληψη ότι η διάταξη του άρθρου 27 παρ. 7 του ν. 2664/1998, κατ' εφαρμογή της οποίας, όπως ίσχυε κατά τον κρίσιμο χρόνο, εκδόθηκαν οι προσβαλλόμενες πράξεις, αντίκειται στο Σύνταγμα, διότι η ανάθεση της κίνησης της διαδικασίας κατάρτισης των δασικών χαρτών στην επιφορτισμένη με την κατάρτιση και του Κτηματολογίου ομώνυμη ανώνυμη εταιρεία ισοδυναμεί με συνταγματικώς ανεπίτρεπτη συνάρτηση της κατάρτισης Δασολογίου με την κατάρτιση του Κτηματολογίου.

17. Επειδή, περαιτέρω, κατά τα εκτιθέμενα σε προηγούμενες σκέψεις, ο τυπικός νόμος ο οποίος ανέθεσε στην «Κτηματολόγιο Α.Ε.» την επιμέλεια της διαδικασίας κατάρτισης δασικών χαρτών και την περαιτέρω ανάθεση των σχετικών εργασιών σε ιδιωτικά δασολογικά γραφεία (άρθρο 27 παρ. 5 του ν. 2664/1998, όπως η παράγραφος αυτή αντικαταστάθηκε με το άρθρο 2 παρ. 14 του ν. 3127/2003, Α' 67), παρέσχε εξουσιοδότηση για την έκδοση κοινής υπουργικής απόφασης, με την οποία θα καθορίζονται, μεταξύ άλλων, οι τεχνικές προδιαγραφές και η διαδικασία κατάρτισης των δασικών χαρτών, εκδόθηκε δε πράγματι η 99580/506/8.6.1999 (Β' 1358) και, μετέπειτα, η 97414/754/6.9.2007 (Β' 1811) ΚΥΑ των Υπουργών Γεωργίας και ΠΕΧΩΔΕ. Με τις αποφάσεις αυτές ορίσθηκαν οι αναλυτικές προδιαγραφές που θα πρέπει να πληρούν οι δασικοί χάρτες, ορίσθηκε και ρητώς η υποχρέωση, αυτονόητη άλλωστε, των ιδιωτικών φορέων να συμμορφώνονται κατά την κατάρτιση των δασικών χαρτών με αυτές, και, τέλος, προβλέφθηκε συνεχής επίβλεψη και τελικός έλεγχος των καταρτισθέντων χαρτών από τις αρμόδιες δασικές υπηρεσίες, τόσο από τις εν λόγω κανονιστικές αποφάσεις (βλ. κεφάλαια 6 της πρώτης απόφασης και 4 της δεύτερης), όσο και από τον τυπικό νόμο που ίσχυε κατά την έκδοση των προσβαλλομένων πράξεων, καθώς και αυτόν που έχει

τεθεί σε ισχύ μετά την άσκηση των αιτήσεων ακυρώσεως (άρθρο 13 του ν. 3889/2010, όπως έχει τροποποιηθεί με τα άρθρα 55 του ν. 4030/2011, Α' 249, 7 παρ. 1 του ν. 4164/2013, Α' 156, 28 παρ. 41 του ν. 4280/2014, Α' 159, 153 Α του ν. 4389/2016, Α' 94). Περαιτέρω, ο ν. 3889/2010 (Α' 182) προβλέπει την άσκηση αντιρρήσεων κατά των αναρτηθέντων δασικών χαρτών, αρμόδιες για την εξέταση των οποίων είναι οι προβλεπόμενες Επιτροπές Εξέτασης Αντιρρήσεων (άρθρο 18), συγκροτούμενες από κρατικούς λειτουργούς, κατά πλειοψηφία δασολόγους, καθώς και την κύρωσή τους από το Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας (άρθρο 17 παρ. 3), δηλαδή δημόσιο όργανο, ήδη δε όργανο της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης (άρθρο 17 παρ. 4, όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε τελικώς με το άρθρο 153 περ. Ε' του ν. 4389/2016), αφού, μάλιστα, αυτοί θεωρηθούν από την οικεία Διεύθυνση Δασών, δηλαδή ομοίως δημόσιο όργανο. Αντίστοιχη δε διαδικασία προβλέπεται (άρθρο 19) και για τα τμήματα των δασικών χαρτών, ως προς τα οποία υποβλήθηκαν αντιρρήσεις. Επομένως, οι εν λόγω διατάξεις εγγυώνται ότι, ακόμη και στις περιπτώσεις που η υλική και επιστημονική εργασία της σύνταξης των δασικών χαρτών θα διενεργείται από ιδιωτικά δασολογικά γραφεία, τα οποία, άλλωστε, επ' ουδενί μπορεί να θεωρείται εκ προοιμίου ότι υπολείπονται σε επιστημονική κατάρτιση και τεχνική επάρκεια από τις δημόσιες δασικές αρχές, οι επιτελικές αρμοδιότητες της επίβλεψης, του ελέγχου, της θεώρησης και, εν τέλει, της κύρωσης των δασικών χαρτών, επιφυλάσσονται, πάντως, υπέρ των αρχών αυτών. Ενόψει τούτων, είναι απορριπτέος ο προπεριγραφόμενος (σκέψη 15) λόγος ακυρώσεως και κατά το μέρος που με αυτόν προβάλλεται ότι η κρατική αποστολή της κατάρτισης Δασολογίου, προαπαιτούμενο της οποίας είναι η κατάρτιση των δασικών χαρτών, ανεπιτρέπτως, κατά το Σύνταγμα, ανατέθηκε από το νομοθέτη σε ιδιώτες.

18. Επειδή, ο ως άνω λόγος ακυρώσεως είναι ομοίως απορριπτέος και κατά το μέρος που αμφισβητεί τη συνταγματικότητα των ως άνω διατάξεων, οι οποίες, κατά τους ισχυρισμούς των αιτούντων, ανεπιτρέπτως εξαρτούν την κατάρτιση των δασικών χαρτών από την πρωτοβουλία του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων αντί του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, στον οποίο υπήγοντο, κατά το χρόνο ασκήσεως της αιτήσεως ακυρώσεως, οι δασικές αρχές. Τούτο δε προεχόντως για το λόγο ότι το Υπουργείο (τότε) ΠΕΧΩΔΕ ήταν εξ αρχής γενικώς αρμόδιο για την προστασία του περιβάλλοντος, ήδη δε, με το άρθρο 6 του π.δ. 189/2009 (Α' 221), οι διατάξεις του οποίου σε καμία συνταγματική διάταξη δεν προσκρούουν, η αρμοδιότητα του εν λόγω υπουργείου έχει επεκταθεί και επί της εν γένει εφαρμογής της δασικής νομοθεσίας με ταυτόχρονη μεταφορά σ' αυτό των οικείων διοικητικών δομών. Τέλος, όπως κρίθηκε με την 805/2016 απόφαση του Δικαστηρίου, ο ίδιος λόγος, κατά το μέρος που με αυτόν πλήττεται η ανέλεγκτη ακυρωτικά ουσιαστική κρίση του νομοθέτη περί της επιλογής του τρόπου και της διαδικασίας κατάρτισης των δασικών χαρτών,

- είναι απορριπτέος ως απαράδεκτος, ενώ κατά το μέρος που προβάλλεται ότι οι εν λόγω διατάξεις είναι αντισυνταγματικές, διότι αποκλείουν την πρακτική εναρμόνιση της προστασίας των εννόμων αγαθών, στην οποία αποβλέπει η εκπλήρωση των υποχρεώσεων του Κράτους για τη σύνταξη Εθνικού Κτηματολογίου και Δασολογίου, είναι απορριπτέος προεχόντως ως αόριστος.
19. Επειδή, η κατάρτιση δασικών χαρτών και Δασολογίου πρέπει, κατά τα εκτιθέμενα στη δέκατη τρίτη σκέψη, να προηγηθεί της ολοκλήρωσης του Κτηματολογίου, όχι, όμως, και της κίνησης της διαδικασίας κτηματογράφησης, η οποία κατατείνει, βεβαίως, στην κατάρτιση και λειτουργία του Κτηματολογίου. Ενόψει τούτων, ο λόγος ακυρώσεως ότι μη νομίμως η Διοίκηση προέβη στην κήρυξη περιοχών του εθνικού χώρου υπό κτηματογράφηση, καθώς και στην έκδοση των λοιπών προσβαλλομένων πράξεων που είναι απότοκες της κήρυξης αυτής, προβαλλόμενος κατά των εν λόγω εναρκτηρίων της διαδικασίας πράξεων, είναι απορριπτέος ως αβάσιμος, διότι η έλλειψη δασικών χαρτών και Δασολογίου δεν συνιστά νομικό κώλυμα για την κίνηση και την πρόοδο της διαδικασίας του Κτηματολογίου, αλλά μόνο για την περαίωση της κτηματογράφησης (ΣτΕ 807/2016 επταμ.). Ο ίδιος λόγος ακυρώσεως είναι, αντιθέτως, περαιτέρω εξεταστέος κατά το μέρος που στρέφεται κατά των πράξεων, με τις οποίες τελειούται η σύνθετη διοικητική ενέργεια της κτηματογράφησης, δεδομένου ότι, κατά τα προεκτεθέντα, η ενεργοποίηση της λειτουργίας του Κτηματολογίου κωλύεται πράγματι από την έλλειψη δασικών χαρτών και την απουσία Δασολογίου.
20. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, κατά το χρόνο της πρώτης συζητήσεως των αιτήσεων ακυρώσεως, η σύνθετη διοικητική ενέργεια (ΣτΕ 805/2016 επταμ.) της κτηματογράφησης είχε περαιωθεί ως προς ορισμένες περιοχές των 107 ΟΤΑ, στις οποίες αφορούν οι προσβαλλόμενες πράξεις, με αποφάσεις του Υπουργού Π.Ε.Κ.Α., ενώ στις υπόλοιπες περιοχές, η διαδικασία βρισκόταν σε εξέλιξη. Δεν προέκυπτε, όμως, από τα στοιχεία του φακέλου αν και για ποιες από τις πιο πάνω περιοχές είχε προηγηθεί της περαιώσεως της διαδικασίας κτηματογράφησης η περιγραφόμενη στις προηγούμενες σκέψεις διαδικασία κατάρτισης δασικών χαρτών. Κατόπιν τούτου, το Δικαστήριο, με την 805/2016 απόφασή του, ανέβαλε την έκδοση της οριστικής απόφασης για έξι μήνες, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 50 παρ. 3α του π.δ/τος 18/1989 (Α' 8), προκειμένου η Διοίκηση να παράσχει στο Δικαστήριο τεκμηριωμένες διευκρινήσεις επί των εξής ζητημάτων: α) Αν στις επίμαχες περιοχές των 107 ΟΤΑ ελήφθησαν υπ' όψιν οι δασικοί χάρτες και για ποιές εξ αυτών, β) αν οι δασικοί χάρτες έχουν καταρτισθεί σύμφωνα με όσα κρίθηκαν με την 32/2013 απόφαση της Ολομελείας του Δικαστηρίου, και γ) αν έχουν εκδοθεί άλλες πράξεις (λ.χ. πράξεις χαρακτηρισμού), κατ' εφαρμογή των διατάξεων του ν. 3208/2003. Υπενθυμίσθηκε, εξάλλου, με την ίδια απόφαση του Δικαστηρίου ότι η Διοίκηση είχε τη δυνατότητα, αλλά και την υποχρέωση, κατά το διάστημα που θα μεσολαβούσε μέχρι τη νέα συζήτηση της υπόθεσης, να συνεχίσει και να

ολοκληρώσει τη διαδικασία κύρωσης δασικών χαρτών, ώστε να πληρούνται οι ως άνω προϋποθέσεις, καθώς και να αναμορφώσει τα κτηματολογικά στοιχεία, όπου αυτό ήταν αναγκαίο.

21. Επειδή, σε συμμόρφωση με την 805/2016 απόφαση του Δικαστηρίου, απεστάλη το ΑΠ 1625952/ Οικ. Πρ. 1009/ 22.01/ 11.10.2016 έγγραφο της Ανώνυμης Εταιρείας «Εθνικό Κτηματολόγιο και Χαρτογράφηση Α.Ε.». Από τους συνοδευτικούς του εγγράφου αυτού αναλυτικούς πίνακες προκύπτει ότι σε μεγάλο αριθμό των ΟΤΑ που κηρύχθηκαν υπό κτηματογράφηση με την προσβαλλόμενη 9400/1.3.2007 υπουργική απόφαση (39, και, κατά τους ισχυρισμούς του αιτούντος που περιέχονται στο από 25.1.2017 υπόμνημά του, 40), η κτηματογράφηση έχει περαιωθεί. Το γεγονός αυτό επιβεβαιώνεται από ευρισκόμενες στο φάκελο διαπιστωτικές πράξεις του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, όπως η 44383/26.7.2013 (Β΄ 2015) για τον τέως Δήμο Λάρισας του Ν. Λαρίσης, η 58575/22.10.2013 (Β΄ 2771) για τους τέως Δήμους Αμπελοκήπων, Ελευθερίου - Κορδελιού, Μενεμένης κ.λπ. του Ν. Θεσσαλονίκης, η 65259/28.11.2013 (Β΄ 3153) για τον τέως Δήμο Πύργου του Ν. Ηλείας, και άλλες, οι οποίες είχαν ήδη εκδοθεί κατά την πρώτη συζήτηση της υπόθεσης, καθώς και αντίστοιχες αποφάσεις, οι οποίες εκδόθηκαν κατά την τριετία 2014 - 2016, δηλαδή μετά την πρώτη συζήτηση της υπόθεσης, όπως η 56294/8.12.2014 (Β΄ 3393) για τους τέως Δήμους Δράμας, Ξάνθης, Κιλκίς των ομώνυμων νομών και Αλεξανδρούπολης του Ν. Έβρου, η 43466/12.10.2015 (Β΄ 2230) για τους τέως Δήμους Κατερίνης του Ν. Πιερίας, Έδεσσας του Ν. Πέλλης, και Κοζάνης και Φλώρινας των ομώνυμων νομών, και η 28351/10.6.2016 (Β΄ 1812) για το Δήμο Αγίας Βαρβάρας και τους τέως Δήμους Ανοίξεως, Εκάλης και Νέας Ερυθραίας του Ν. Αττικής. Καθόσον, εξάλλου, αφορά την βαίνουσα παραλλήλως διαδικασία κατάρτισης δασικών χαρτών, από το ίδιο έγγραφο της «Εθνικό Κτηματολόγιο και Χαρτογράφηση Α.Ε.» προκύπτει, πέραν των ανωτέρω αναφερομένων (βλ. δέκατη τέταρτη σκέψη), ότι από τις 113 περιοχές προ-καποδιστριακών ΟΤΑ, στις οποίες αφορά το προκηρυχθέν εν εξελίξει πρόγραμμα «δασογράφησης», και οι οποίες καλύπτουν τους 107 υπό κτηματογράφηση ΟΤΑ στο σύνολό τους δασικοί χάρτες έχουν κυρωθεί μόνο σε δέκα προ-καποδιστριακούς ΟΤΑ, και μάλιστα, όχι ως προς το σύνολο της κτηματικής τους περιφέρειας, αλλά «σύμφωνα με το άρθρο 17 του Ν. 3889/2010», δηλαδή μόνο κατά το μέρος που δεν έχουν ασκηθεί αντιρρήσεις και, επομένως, δεν αμφισβητείται ο δασικός χαρακτήρας των συμπεριληφθεισών σ' αυτούς εκτάσεων ως δασικών. Περαιτέρω, έχουν κυρωθεί οι δασικοί χάρτες «σύμφωνα με το άρθρο 19 του Ν. 3889/2010», δηλαδή ως προς το σύνολο της περιφέρειας του οικείου προ-καποδιστριακού ΟΤΑ, μόνο σε δύο από αυτούς. Περαιτέρω, καθ' όσον αφορά τις δηλώσεις εγγραπτέων δικαιωμάτων, από τις οποίες, κατά τα εκτιθέμενα στην έβδομη σκέψη δεν εξαιρείται, πλέον, το Δημόσιο, αυτές έχουν, μεν, υποβληθεί για τους 84 εκ των ανωτέρω προ-καποδιστριακών ΟΤΑ, χωρίς, μάλιστα, να

στηρίζονται σε θεωρημένους ή κυρωμένους δασικούς χάρτες, σε άλλες, όμως, περιπτώσεις ΟΤΑ, για τους οποίους δεν έχουν κυρωθεί δασικοί χάρτες και οι οποίοι, αντιμετωπίζουν, κατά κοινή πείρα, οικιστικές πιέσεις, όπως οι τέως Δήμοι Νέας Ερυθραίας, Εκάλης, Άνοιξης, Παλλήνης, Ανθούσας, Πικερμίου, Ραφήνας, Αγίου Στεφάνου, Διονύσου, Νέας Μάκρης, Ροδόπολης και Σταμάτας, του Ν. Αττικής, οι σχετικές δηλώσεις του Δημοσίου δεν έχουν ληφθεί, για διάφορους λόγους (εκπρόθεσμη υποβολή κ.λπ.) υπόψη. Τέλος, καθόσον αφορά το δεύτερο ερώτημα που τέθηκε με την 805/2016 προδικαστική απόφαση, αν, δηλαδή, οι δασικοί χάρτες που έχουν καταρτισθεί, έχουν εναρμονισθεί με την 32/2013 απόφαση της Ολομελείας του Συμβουλίου της Επικρατείας, αν, δηλαδή, έχουν συμπεριληφθεί πράγματι σ' αυτούς, όπως οφείλεται, εκτάσεις που δεν θα πληρούσαν τις προϋποθέσεις υπαγωγής στη δασική νομοθεσία βάσει των προαναφερομένων αντισυνταγματικών και καταργηθεισών διατάξεων του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 3208/2003, αλλά πληρούν τις προϋποθέσεις αυτές αφότου οι ως άνω διατάξεις κρίθηκαν ως ανίσχυρες και τέθηκαν εκποδών, το προαναφερόμενο ΑΠ 1625952/Οικ. Πρ. 1009/22.01/11.10.2016 έγγραφο της «Εθνικό Κτηματολόγιο και Χαρτογράφηση Α.Ε.» δεν δίνει καμία απάντηση, περιοριζόμενο να βεβαιώσει ότι οι δασικοί χάρτες έχουν καταρτισθεί με βάση την οριζόμενη στο ν. 3889/2010 διαδικασία. Αντιθέτως, στο 1308/27.10.2016 έγγραφο της Γενικής Διεύθυνσης Ανάπτυξης και Προστασίας Δασών και Αγροπεριβάλλοντος του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, το οποίο εκδόθηκε μετά τη δημοσίευση της ως άνω μη οριστικής 805/2016 απόφασης του Δικαστηρίου και τιτλοφορείται «Διευκρινίσεις επί ζητημάτων των 805 και 806/2016 αποφάσεων του ΣτΕ», αναφέρονται τα εξής: «... α. Για τις περιοχές υπό κτηματογράφηση των 107 Ο.Τ.Α., δόθηκαν οδηγίες από την υπηρεσία μας ... για το χειρισμό και τις ενέργειες των περιφερειακών δασικών υπηρεσιών ... για την υποβολή των δηλώσεων στα πλαίσια των κτηματογραφήσεων ... β. Αναφορικά με τις ανωτέρω οδηγίες και τις ενέργειες των δασικών υπηρεσιών σε εφαρμογή αυτών και άρα στα στοιχεία των δασικών χαρτών ... επί των οποίων στηρίχθηκαν οι υποβληθείσες δηλώσεις, αυτά είναι μεταγενέστερα της 16ης Φεβρουαρίου 2010, ημερομηνία δημοσίευσης και θέσης σε ισχύ του ν. 3818, με τον οποίο καταργούνται οι επίμαχες διατάξεις του ν. 3208/2010 [2003], που κρίθηκαν και με την 32/2013 απόφαση της Ολομέλειας του ΣτΕ και επαναφέρονται οι προγενέστερες του ν. 998/1979. Συνεπώς, οι δηλώσεις που υποβλήθηκαν μεταγενεστέρως της ανωτέρω ημερομηνίας για τους 107 ΟΤΑ, οι οποίες προήλθαν από τους αντίστοιχους καταρτισμένους δασικούς χάρτες, περιβάλλονται με την πληρότητα που προβλέπουν οι διατάξεις που επανήλθαν περί καθορισμού της δασοβιοκοινότητας. Άλλωστε, με τις σχεδιαζόμενες σύντομα να εκτελεστούν αναρτήσεις των θεωρημένων δασικών χαρτών κατά τις διατάξεις του νέου θεσμικού πλαισίου ..., όλες οι ατέλειες και ενδεχόμενες παραλείψεις διορθώνονται με την προβλεπόμενη επικαιροποίηση και

αναμόρφωση αυτών».

22. Επειδή, από τα παραπάνω συνάγεται ότι, νομίμως καταρχήν, ο νομοθέτης έχει προβλέψει και η Διοίκηση έχει κινηήσει τόσο τη διαδικασία του Κτηματολογίου όσο και αυτήν του Δασολογίου (ΣτΕ 807/2016 επταμ.). Περαιτέρω, όμως, η διαδικασία κατάρτισης των δασικών χαρτών, η οποία, μάλιστα, έχει κινηθεί, κατά βάση, για περιοχές του αστικού, κυρίως, χώρου ήδη από το έτος 2008 (πρόγραμμα Forest Map), δεν έχει προοδεύσει σε σημαντικό βαθμό, αφού ελάχιστες περιοχές μικρής έκτασης (προ-καποδιστριακοί Δήμοι) διαθέτουν κυρωμένους δασικούς χάρτες, η δε κύρωσή τους παραμένει στις περισσότερες περιπτώσεις μερική, διότι εκκρεμεί μεγάλος αριθμός αντιρρήσεων, οι οποίες παρέμειναν ανεξετάστες επί μεγάλο χρονικό διάστημα μετά την άσκησή τους. Αντιθέτως, η διαδικασία κτηματογράφησης έχει προοδεύσει σε σημαντικό βαθμό, όπως προκύπτει τόσο από την έκδοση πράξεων διαπιστωτικών της ενάρξεως λειτουργίας του Κτηματολογίου όσο και από την καταχώρηση των εγγραπτέων δικαιωμάτων σε σημαντικό αριθμό των ως άνω τέως Δήμων. Έτσι, όμως, η πορεία ολοκλήρωσης των δύο διαδικασιών εμφανίζεται να ακολουθεί πρωθύστερη σειρά, με το Κτηματολόγιο να ευρίσκεται εγγύτερα προς την ολοκλήρωση, το γεγονός δε αυτό, αφενός μεν αφήνει χωρίς πλήρη προστασία το δασικό πλούτο της Χώρας, ο οποίος αποτελεί, κατά τα προαναφερόμενα, πολύτιμο περιβαλλοντικό αγαθό, αφετέρου δε, και ιδίως, αποκόπτει από τη δημόσια κτήση δασικού χαρακτήρα εκτάσεις και, μάλιστα, ευρισκόμενες πλησίον αστικών περιοχών, όπως οι επίμαχες, αφού τα εγγραφέντα φερόμενα ως δικαιώματα οποιουδήποτε τρίτου επ' αυτών βαίνουν προς οριστικοποίηση, η δε αμφισβήτησή τους από το Δημόσιο, ακόμη και αν ευδοκιμήσει, θα έχει μόνον ενοχικές συνέπειες. Υπό τα δεδομένα αυτά, και ενόψει όσων έγιναν ανωτέρω δεκτά, η παράλειψη της Διοίκησης να καταρτίσει και οριστικοποιήσει τους δασικούς χάρτες, αφού εξετάσει τις επί μακρόν εκκρεμούσες αντιρρήσεις κατά όσων από αυτούς έχουν αναρτηθεί, μπορεί να επιδράσει επί του κύρους των διαπιστωτικών πράξεων λειτουργίας του Κτηματολογίου και της νομιμότητάς του εν γένει, με σοβαρότατες συνέπειες για την ασφάλεια των συναλλαγών, την ορθολογική οργάνωση και ανάπτυξη της Χώρας και τη δημόσια πίστη. Ενόψει τούτων, το Δικαστήριο, έχοντας τη σχετική δικονομική ευχέρεια (πρβλ. ΣτΕ 4129/2013), κρίνει ότι πρέπει να αναβάλει εκ νέου την έκδοση οριστικής απόφασης, προκειμένου η Διοίκηση, εντός προθεσμίας έξι μηνών από την προς αυτήν κοινοποίηση της παρούσας απόφασης, να εκθέσει με πληρότητα και σαφήνεια τις απόψεις της επί των εξής ζητημάτων, υποβάλλοντας στο Δικαστήριο και τα αντίστοιχα στοιχεία:
- α) ποιός είναι ο εκτιμώμενος χρόνος ολοκλήρωσης και κύρωσης των δασικών χαρτών και, περαιτέρω, της κατάρτισης Δασολογίου, ιδίως στις περιοχές που κηρύχθηκαν υπό κτηματογράφηση με την πρώτη προσβαλλόμενη πράξη, αλλά και ευρύτερα, στο σύνολο του εθνικού χώρου, β) ποιός είναι, κατά τις τεκμηριωμένες βάσει διεξοδικού χρονοδιαγράμματος προβλέψεις της, ο

- εκτιμώμενος χρόνος ολοκλήρωσης των δασικών χαρτών στις περιοχές, όπου το Κτηματολόγιο έχει ήδη λειτουργήσει σε μη οριστική μορφή και έχουν γίνει οι πρώτες εγγραφές, γ) ποιά μέτρα έχει ήδη λάβει και ποιά προτίθεται να λάβει, προκειμένου οι δασικού χαρακτήρα εκτάσεις, επί των οποίων έχουν εγγραφεί δικαιώματα βάσει δηλώσεων τρίτων, να μην αποσυνδεθούν από τη δημόσια κτήση στις περιοχές που ήδη λειτουργεί σε μη οριστική μορφή Κτηματολόγιο, δ) ποιά μέτρα έχει ήδη λάβει και ποια προτίθεται να λάβει, προκειμένου οι δασικές εκτάσεις που δεν πληρούσαν τις προϋποθέσεις υπαγωγής στη δασική νομοθεσία βάσει των κριθισίων ως αντισυνταγματικών (ΣτΕ 32/2013 Ολομ.) και καταργηθείσων (άρθρο 9 παρ. 1 ν. 3818/2010) διατάξεων του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 3208/2003, να συμπεριληφθούν στους δασικούς χάρτες, τούτο δε, πέραν των γενικού χαρακτήρα εκτιμήσεων που περιέχονται στο προαναφερόμενο 1308/27.10.2016 έγγραφο ε) σε πόσες από τις υπό κτηματογράφηση περιοχές προβλέπει ότι είναι δυνατή η ολοκλήρωση των δασικών χαρτών πριν από τη λειτουργία του Κτηματολογίου, και στ) σε πόσες από τις υπό κτηματογράφηση περιοχές επίκειται η λειτουργία Κτηματολογίου χωρίς να έχουν ολοκληρωθεί και κυρωθεί δασικοί χάρτες.
23. Επειδή, η παρούσα απόφαση πρέπει να κοινοποιηθεί στους διαδίκους και να ορισθεί νέα δικάσιμος η 6^η Δεκεμβρίου 2017.